

Miejska Biblioteka Publiczna im. Marii Nogajowej w Czeladzi

SPRAWOZDANIE

Z DZIAŁALNOŚCI MIEJSKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ

W CZELADZI

ZA ROK 2023

OPRACOWAŁA

Dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej
im. Marii Nogajowej w Czeladzi
mgr Bożena Podgórska

1. Stan i zmiany w organizacji Biblioteki

1.1. Najważniejsze problemy w działalności Biblioteki; osiągnięcia i sukcesy; co utrudniało pracę?

Największym osiągnięciem, a jednocześnie wyzwaniem w działalności Biblioteki w trakcie ubiegłego roku była zmiana lokacji Filii nr 5 do nowego budynku. Placówkę przeniesiono z pomieszczenia wynajmowanego od spółdzielni mieszkaniowej, którego powierzchnia wynosiła 78 m². Obecnie Filia zajmuje segment czwarty budynku, a jej powierzchnia wynosi 529 m². Placówka została uroczystie otwarta 17.06.2023 r. podczas Industriady, stając się nowoczesną Mediateką. Bryła budynku Biblioteki swoim kształtem ma kojarzyć się z bryłą węgla. Parter to wypożyczalnia dla dzieci i młodzieży oraz przestrzeń do prowadzenia zajęć z tablicą multimedialną. Wewnątrz wydzielono specjalne strefy dla czytelników: strefę ciszy - pomieszczenie dźwiękoszczelne, strefę wystawową, audio-wideo, strefę gier z komputerem dla gracza i okularami VR, e-pracownię dla osób niepełnosprawnych oraz kącik zabaw dla najmłodszych. Największą atrakcją stanowią, umieszczone na antresoli, hamaki. Można na nich czytać książki, słuchać muzyki. Szklany sufit dodatkowo uatrakcyjnił przestrzeń. Obok hamaków znajduje się pokój zabaw z magicznym dywanem, płytkami sensorycznymi i tablicami interaktywnymi. Dodatkową atrakcją są automaty do gier, w strefie interaktywnej: refleksometr i MTJ wyposażony w 12 gier logicznych. Filia nr 5 posiada także salę spotkań bibliotecznych, w której prowadzone są zajęcia biblioteczne, warsztaty, wykłady. Mediateka jest nowoczesną, interdyscyplinarną instytucją kultury. Jej celem jest integracja społeczności ze wszystkich grup wiekowych, a w szczególności młodych osób, dla których istotne znaczenie w życiu mają nowe technologie i szeroko pojęta kultura medialna. Osoby odwiedzające filię znajdą w niej tradycyjne książki, audiobooki, gry edukacyjne, a także szereg rozwiązań wykorzystujących multimedia interaktywne. Biblioteka służy lokalnej społeczności jako pole do wymiany myśli i poglądów, gdzie można pogłębiać swoje zainteresowania i pasje oraz realizować najróżniejsze projekty edukacyjne.

Przeniesienie placówki wiązało się z koniecznością jej zamknięcia przez ponad dwa miesiące i przewiezieniem zbiorów. Prace te dezorganizowały prace innych placówek, ponieważ ich pracownicy pomagali w pracach związanych z uruchomieniem Filii.

1.2. Zmiany w dokumentach organizacyjnych i ich zakres w stosunku do stanu w 2022 r. (np. w statutach, regulaminach, instrukcji kancelaryjnej, dokumentacji związanej z ochroną danych osobowych).

W roku sprawozdawczym nastąpiły następujące zmiany w dokumentach organizacyjnych biblioteki:

- ✓ Zarządzenie nr 5/2023 z dnia 24.04.2023 r. w sprawie: wprowadzenia Regulaminu Przeglądu „Czeladzkie Talenty 2023” 24.04.-31.05.2023 r.
- ✓ Zarządzenie nr 7/2023 z dnia 05.05.2023 r. w sprawie: wprowadzenie Aneksu nr 3 do Regulaminu Pracy Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Marii Nogajowej w Czeladzi
- ✓ Zarządzenie nr 9/2023 z dnia 24.05.2023 r. w sprawie: wprowadzenia Regulaminu korzystania z Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Marii Nogajowej w Czeladzi
- ✓ Zarządzenie nr 13/2023 z dnia 04.07.2023 r. w sprawie: wprowadzenia Regulaminu przeprowadzenia zbiórki publicznej o numerze 2023/2974/KS w Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Marii Nogajowej w Czeladzi na Zakup nowości wydawniczych na użytek czytelników Miejskiej Biblioteki Publicznej w Czeladzi
- ✓ Zarządzenie nr 17/2023 z dnia 29.12.2023 r. w sprawie: zmiany w Regulaminie Gospodarowania Środkami Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Marii Nogajowej w Czeladzi
- ✓ Zarządzenie nr 18/2023 z dnia 29.12.2023 r. w sprawie: zmiany w Instrukcji obiegu, kontroli archiwizowania dokumentów finansowo-księgowych w Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Marii Nogajowej w Czeladzi
- ✓ Zarządzenie nr 21/2023 z dnia 29.12.2023 r. w sprawie: wprowadzenia zmian w Regulaminie postępowania przy udzieleniu zamówień publicznych w Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Marii Nogajowej w Czeladzi

1.3. Czy istnieją zagrożenia, a może własne plany dotyczące zmian w sieci bibliotecznej w 2024 r. (np. łączenie lub likwidacja filii, połączenie biblioteki z inną instytucją?).

Nie dotyczy

1.4. Nagrody, wyróżnienia otrzymane przez Bibliotekę i bibliotekarzy w 2023 r. (kto przyznał, za co?).

Za swą aktywność oraz udział w akcjach ogólnopolskich Biblioteka otrzymała następujące nagrody i podziękowania:

- list od Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z podziękowaniami za udział i współtworzenie Narodowego Czytania,
- certyfikat Instytutu Książki za udział i koordynację projektu *Mała książka - wielki człowiek*,
- podziękowania od Dyrektora Muzeum Żydów Polskich POLIN za udział w Akcji Żonkile, upamiętniającej 80. rocznicę wybuchu powstania w getcie,
- podziękowania za zaangażowanie i twórczy udział w IX Nocy Bibliotek pod hasłem „Absurd nie czytać”,
- przyznanie Filii nr 5 wyróżnienia w akcji Biblioteka Przyjazna Dzieciom. Akcja była organizowana w mediach społecznościowych (Facebook) przez Przystanek Rodzinka - blog parentingowy. Czytelnicy oceniali aranżację przestrzeni bibliotecznej, księgozbiór, dodatkowe atrakcje dla młodych czytelników oraz oferowane zajęcia biblioteczne, warsztaty dla dzieci i młodzieży, czy sposób obsługi klienta biblioteki,
- Zespół Tańca Liniowego „Optymistki”, działający w ramach Uniwersytetu Trzeciego Wieku, otrzymał Nagrodę Burmistrza Miasta Czeladź „Pierścień Saturna” za realizację swojego projektu artystycznego,
- Bibliotekarze z Oddziału dla Dzieci i Młodzieży otrzymały od uczniów i nauczycieli z Zespołu Szkół Specjalnych w Czeladzi medale - Odznaki Super Bibliotekarza.

1.5. Dostępność usług bibliotecznych w soboty - czy biblioteka pracuje w soboty, problemy ze zmianą organizacji pracy biblioteki w ciągu tygodnia; poziom czytelnictwa w soboty. Ocena dostępności biblioteki w soboty. Czy biblioteka, która nie pracuje w soboty rozważa otwarcie placówki, przez co najmniej 1/2 sobót w roku, aby spełnić kryteria przystąpienia do dotacji na zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych w roku 2024?

Wszystkie agendy mieszczące się w Bibliotece Głównej oraz Filia nr 2 były dostępne dla czytelników przez dwie soboty w miesiącu w godz. 9:00-15:00 (6 godzin). Udział w grantie MKiDN zobowiązał nas do pracy przez 26 sobót w minionym roku. Informacje o sobotach pracujących w danym miesiącu były dostępne w Bibliotece, na stronie internetowej Biblioteki i na jej profilu na Facebooku. Czytelnicy kontaktowali się z nami również telefonicznie i na bieżąco byli o nich informowani. Biblioteka nie może pracować większej ilości sobót w ciągu miesiąca ze względów organizacyjnych - nie ma wystarczającej liczby pracowników merytorycznych do pracy w każdą.

W 2023 roku Biblioteka Główna oraz Filia nr 2 pracowały w soboty według wcześniej ustalonego harmonogramu. Dostępność Biblioteki przez dwie soboty

w miesiącu wydaje się być wystarczająca. Praca w soboty nie powoduje większych problemów z organizacją pracy agend w ciągu tygodnia.

Poziom czytelnictwa w soboty jest zdecydowanie mniejszy niż w ciągu tygodnia, w trakcie dyżuru sobotniego placówki odwiedziło od 15 do 30 czytelników w każdej agendzie.

2. Zmiany w sieci. Modernizacja bazy lokalowej

2.1. Utworzenie nowych filii, punktów bibliotecznych; nowe komórki organizacyjne (lokalizacja, wyposażenie).

W 2023 roku nie została utworzona żadna placówka filialna

2.2. Likwidacja filii, punktów bibliotecznych, połączenia placówek (przyczyny).

W 2023 roku nie została zamknięta żadna placówka filialna.

2.3. Zakupy nowych sprzętów, urządzeń technicznych (o wartości powyżej 1000 zł) znacząco poprawiających jakość pracy i estetykę pomieszczeń (przykłady).

W roku sprawozdawczym biblioteka zakupiła gabloty wystawiennicze, wielofunkcyjne urządzenie biurowe (drukarka, skaner), namiot plenerowy do wykorzystania w czasie imprez organizowanych przez Kopalnię Kultury.

W związku z przeniesieniem siedziby Filii nr 5 do nowego budynku, zakupiono dodatkowe wyposażenie placówki. Lokal zawierał jedynie regały biblioteczne. Zakupiono umeblowanie w postaci: lady bibliotecznej, stołów, krzeseł, foteli, stolików, szaf, puf typu sako, krzeseł biurowych, sztalug, szafek dla czytelników, wieszaków stojących.

Zakupiono także urządzenia elektroniczne: tablicę interaktywną, telewizor i 2 pary słuchawek bezprzewodowych, 6 komputerów (w tym 1 gamingowy, 1 dla osób niedowidzących), notebook, tablet, cyfrowy odtwarzacz do słuchania audiobooków czytnik ebooków Czytak, rzutnik z ekranem, 2 drukarki, 2 czytniki kodów kreskowych, okulary interaktywne typu VR, okulary VR 3D, 3 projektory do odrysowywania z tabletu/telefonu, keyboard, kolumnę szerokopasmową, mikser analogowy, mikrofon dynamiczny ze statywem, podłogę interaktywną, laminator, program konwertujący tekst na audio, 3 bramki antykradzieżowe wraz z anteną i aktywatorem / dezaktywatorem kodów, etykiety EM, 1 automat do gier MTJ REFLEX oraz 1 automat MTJ do gier interaktywnych. Łączna wartość wyżej wymienionych zakupów wyniosła 237.749,51 zł.

2.4. Modernizacja lokali bibliotecznych - nowe lokale, adaptacje, przykłady największych remontów i ich zakres; czy zaszły w ciągu roku jakieś zmiany w zakresie przystosowania lokali bibliotecznych do potrzeb osób niepełnosprawnych.

W okresie od 07.04.2023 r. do 16.06.2023 r. miały miejsce prace związane z przeniesieniem Filii Nr 5 do nowej siedziby w budynku dawnej cechowni KWK „Saturn”, powstałej dzięki dotacji z Unii Europejskiej na remont dawnych pokopalnianych struktur. Do zbiorów placówki został przeniesiony księgozbiór ze starej siedziby Filii nr 5 oraz zlikwidowanej w 2020 r. Filii nr 4. Pomieszczenia zostały wyposażone w nowe funkcjonalne meble, sprzęt komputerowy, urządzenia interaktywne, bramki antykradzieżowe. Uwzględniono w niej potrzeby osób niepełnosprawnych, tworząc podjazdy, zachowując odstępy pomiędzy przestrzeniami wewnątrzbibliotecznymi. Wydzielono e-pracownię dla osób niepełnosprawnych, poszczególne strefy biblioteczne posiadają tabliczki z napisami w alfabecie Braille’a. Znajduje się tu również toaleta dla osób niepełnosprawnych. Placówka rozpoczęła działalność 19.06.2023 r.

2.5. Panele fotowoltaiczne oraz inne sposoby oszczędzania energii elektrycznej - czy biblioteka założyła panele w roku 2023 lub planuje założyć w roku 2024?

Budynek Cechowni, którego część zajmuje Filia Nr 5 Mediateka, jest wyposażony w instalację fotowoltaiczną i współpracującą z nią pompę ciepła.

3. Komputeryzacja

3.1. Stosowany system biblioteczny (nazwa i dokładna wersja).

Biblioteka od września 2000 roku do końca grudnia 2012 roku korzystała z systemu bibliotecznego Prolib, następnie migrowała do systemu bibliotecznego Sowa, a od 1 czerwca 2023 roku jest użytkownikiem zintegrowanego systemu zarządzania biblioteką SowaSQL Premium (wersja 1.14.1) w zakresie modułów: podstawowego, retrokonwersji katalogu z protokołem Z39.50, opracowania inwentarza, obsługi wypożyczalni ze statystykami, skontrum oraz zdalnego zamawiania i rezerwowania materiałów bibliotecznych. Program obsługuje firma SOKRATES-software Leszek Masadyński z Poznania.

3.2. E-usługi oraz nowe technologie

Biblioteka Główna, Filia nr 1 oraz Filia nr 2 w ramach stosowanego systemu bibliotecznego SOWA oferują dla czytelników:

- katalog on-line dostępny na stronie internetowej biblioteki,
- możliwość zdalnego składania zamówień na materiały biblioteczne,
- możliwość zdalnej rezerwacji materiałów bibliecznych do wypożyczenia,
- możliwość zdalnego przedłużania terminów zwrotów materiałów bibliecznych,
- elektroniczne (e-mail) powiadomienia o terminach zwrotu materiałów bibliecznych poprzez biblieczny system komputerowy,
- formularze zapytań do bibliotekarza.

3.3. Oferta mediów elektronicznych w 2023 (zakup/udostępnianie własnych plików ebooków, udostępnianie czytników, udostępniane bazy danych itp.)

Nie dotyczy

3.4. Proszę opisać inne, niewymienione wcześniej e-usługi w Bibliotece (komunikacja z czytelnikami, bazy, zbiory, wirtualne zwiedzanie, kody QR, kursy, inne)? Do kogo były adresowane? Kto z nich najczęściej korzystał? Jakie było zainteresowanie tymi usługami?

Nie dotyczy

3.5. Jakie niewymienione wyżej nowe technologie wykorzystywano w pracy z czytelnikiem (np. tablety, roboty, tablice multimedialne itd.)?

W Filii nr 5 w pracy z czytelnikiem wykorzystywano tablicę multimedialną, podłogę interaktywną oraz automat do gier MTJ REFLEX i automat MTJ do gier interaktywnych. Organizowano także sesje z okularami VR.

3.6. Istotne zmiany, inwestycje itp. w zakresie komputeryzacji w 2023.

W związku z uruchomieniem Filii nr 5 w nowej lokalizacji zakupiono dwa nowe komputery dla bibliotekarzy, dwa czytniki kodów kreskowych, oprogramowanie SowaSQL Premium oraz drukarkę do kodów bibliecznych. Inwestycje te spowodowały przyspieszenie prac nad wprowadzeniem księgozbioru do katalogu bibliotecznego SOWA.

3.7. Plany na rok 2024 w zakresie komputeryzacji.

Planowana jest dalsza komputeryzacja Filii nr 5.

4. Zbiory biblioteczne

4.1. Polityka gromadzenia zbiorów książkowych, nieksiążkowych (książki elektroniczne), preferencje.

Z budżetu miasta na zakup nowości w 2023 r. przeznaczono 20.000,00 zł, które w pierwszej kolejności zabezpieczyły zakup dla otwartej w czerwcu Filii nr 5 (przeniesiona do nowego lokalu).

Otrzymany grant Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego wyniósł 13.462,00 zł (miasto znalazło się w drugiej, niższej grupie pod względem dochodu na 1 mieszkańca i dzięki temu otrzymaliśmy wyższy grant).

Przy tak niskim budżecie na zakup nowości wydawniczych trudno mówić o jakiegokolwiek polityce zakupu. Dodatkowo, można zauważyć systematyczny wzrost cen książek i audiobooków. Przeciętna cena detaliczna powieści wzrosła w ciągu 2023 roku do 49,90 zł. Mimo wynegocjowanych w hurtowniach wysokich upustów od cen detalicznych książek (36% do 48%), zakup nowości wydawniczych ulegał dużej weryfikacji.

Zakupiono najbardziej poszukiwane przez czytelników tytuły i ukazujące się bestsellery oraz starano się uzupełnić kontynuacje najbardziej poczytnych serii.

W roku sprawozdawczym pozyskano sponsora, dzięki któremu można było w minimalnym stopniu poszerzyć ofertę księgozbioru Wypożyczalni dla Dorosłych i Oddziału dla Dzieci i Młodzieży (przybyło 177 wol. na kwotę 5.124,20 zł).

Zakupiono m.in.: Justyna Dźbik-Kluge, Jarosław Sowizdraniuk *Ratownik: nie jestem Bogiem*, Iwona Kienzler *Wszystkie żony Henryka VIII* oraz *Księżna Daisy: pani na zamkach w Książu i Pszczynie*, Kamil Janicki *Damy srebrnego wieku*, Jonathan Dimbleby *Barbarossa: jak Hitler przegrał wojnę*, Barbara Romer-Kukulska *Kluchy z Koszutki: od familków do bloków*, Anna Bikont *Cena: w poszukiwaniu żydowskich dzieci po wojnie* oraz *Nigdy nie byłaś Żydówką: sześć opowieści o dziewczynkach w ukryciu*, Ian Mortimer *Jak przetrwać w elżbietańskiej Anglii*, Marek Łuszczyna *Złe: kobiety w służbie III Rzeszy*, Monika Odrobińska *Dzieci wojny: mali Polacy, którzy ocaleli*, Aga Szuścik *GinekoLOGICZNE: poradnik napisany przez pacjentkę, sprawdzony przez lekarki, lekarzy i nie tylko*, Miriam Synger *Jestem Żydówką: pamiętnik religijnej feministki, patriotki, wielodzietnej matki Polki*, Joanna Kuciel-

Frydryszak *Chłopki: opowieść o naszych babkach*, Marta Strzelecka *Ziemianki: co panie z dworów łączyło z chłopkami*.

Powiększono ofertę biografii m.in. Magda Jaros *Ty pieronie!: biografia Franciszka Pieczki*, Książę *Harry Ten drugi*, Eryk Priebe *Pierwsza wśród dam: Jolanta Kwaśniewska*, Marianna Janczarska *Jacek Janczarski: i tak dalej, i tak dalej...*, Stefan Friedman *70 lat mojego dzieciństwa czyli Niech pan opowie coś wesołego*, Katarzyna Kubisiowska *Kora: się żyje: biografia*, Pamela Binnings Ewen *Królowa Paryża: niezwykle losy Coco Chanel*, Karolina Pasternak *Holland: biografia od nowa*, Aleksandra Wierzbicka, Mikołaj Milcke *Kalina Jędrusik: opowieść córki z wyboru*, Andrew Morton *Królowa*, Katarzyna Droga *Niełatwo mnie zabić: opowieść o Joannie Chmielewskiej*, Paul Trynka *David Bowie: Starman: człowiek, który spadł na ziemię*, Anna Kamińska *Marek Jackowski: głośniej!: historia twórcy Maanam*, Maria Pakulnis *Moja nitka*, Maria Wilczek-Krupa *Żuan Don: biografia Jeremiego Przybory*, Beata Biały *Żyć jak Wielki Szu: biografia Jana Nowickiego*.

Dla miłośników podróży i gór zakupiono m.in. Agnieszka Maury *Turcja: w mojej krainie minaretów, aromatycznej herbaty i mruczących kotów*, Sylwia Izabela Schab *Dania: tu mieszka spokój*, Zuzanna Cichocka *Słowenia: mały kraj wielkich odległości*, Izabela Nowak *Albania: w szponach czarnego orła*, Agnieszka Krawczyk *Rumunia: albastru, ciórba i wino*, Mikołaj Buczak *Sobremesa: spotkajmy się w Hiszpanii*, Jacek Stasiński *Świat noszę w sercu*, Katarzyna Łoza *Ukraina: soroczka i kiszone arbuzy*, Maria Zofia Christou *Cypr: halloumi, pustynny pył i tańce do rana*, Artur Owczarski *Droga 66: droga matka: o historii, legendzie, podróży*, Aleksandra Kozłowska, Mirella Wąsiewicz *Islandia i Polacy: historie tych, którzy nie bali się zaryzykować*, Miłka Raulin *600 kilometrów lodową pustynią: siła marzeń*, Agnieszka Klessa-Shin *Polka w Korei: jak się żyje w kraju k-popu, kimchi i Samsunga*, Łukasz Grzesiczak *Słowacja: Apacze, kosmos i haluszki*, Piotr Milewski *Dzienniki japońskie: zapiski z roku Królika i roku Konia*.

W roku 2023 ukazało się sporo powieści, nawiązujących do okresu II wojny światowej: Wojciech Dutka *Amerykanka*, Aneta Krasińska cykl *W objęciach nazisty*, *W objęciach niewoli*, *W objęciach mroku*, Kate Hewitt *W godzinie próby*, Marion Kummerow *Światło w oknie*, Max Czornyj *Kat Htlera*, John Boyne *Córka komendanta*, Agnieszka Olejnik *Jak dzikie gęsi* i *Gdziekolwiek jesteś*, Magda Knedler *Łączniczka*, Maria Paszyńska *Jeśli jutra nie będzie* i *Hańba*, Anna Rybakiewicz *Złodziejka listów*, Paul Braddon *Hanna*, Steve Matthers *W służbie Hitlera*.

Dla dorosłych kupowano najnowsze tytuły polskich autorów: Magdaleny Adaszewskiej, Marty Bijan, Klaudii Bianek, Katarzyny Bondy, Kasi Bulicz-Kasprzak, Ewy Cielesz, Romy J. Fiszer, Ewy Formelli, Izabelli Frączyk, Gabrieli Gargaś, Doroty

Gąsiorowskiej, Hanny Greń, Agnieszki Jeż, Joanny Jax, Agnieszki Janiszewskiej, Izabeli Januszewskiej, Mirosławy Karety, Anny Karpińskiej, Magdaleny Knedler, Magdaleny Kordel, Agnieszki Krawczyk, Agnieszki Lis, Katarzyny Michalak, Doroty Milli, Krystyny Mirek, Klaudii Muniak, Agnieszki Olejniczak, Agnieszki Olejnik, Marii Paszyńskiej, Katarzyny Puzyńskiej, Olgi Rudnickiej, Anny Sakowicz, Wioletty Sawickiej, Małgorzaty Oliwii Sobczak, Edyty Świętek, Magdaleny Wali, Małgorzaty Wardy, Sabiny Waszut, Weroniki Wierzchowskiej, Magdaleny Witkiewicz, Katarzyny Wolwowicz, Joanny Wtulich, Marty Zaborowskiej oraz Adriana Bednarka, Przemysława Borkowskiego, Igora Brejdyganta, Wojciecha Chmielarza, Maxa Czornyja, Ryszarda Ćwirleja, Mieczysława Gorzki, Piotra Kościelnego, Marka Krajewskiego, Roberta Małeckiego, Marcina Margielewskiego, Marcela Mossa, Remigiusza Mroza, Przemysława Piotrowskiego, Alka Rogozińskiego, Macieja Siembiedy, Marka Stelara, Jakuba Szamałka, Vincentego V. Severskiego.

Literaturę zagraniczną reprezentują autorzy m.in.: Michael Bussi, Jack Carr, Chris Carter, Mary Higgins Clark, Ann Cleeves, Georgina Cross, Lisa Gardner, Tess Gerritsen, Lisa Gray, Kristin Hannah, Alex Kava, Jojo Moyes, Mike Omer, Jodi Picoult, J.D. Robb / Nora Roberts, Nicolas Sparks, Erica Spindler, C.L. Taylor, Samantha Young, Ruth Ware, Sue Watson.

Dla zwolenników kryminalnych powieści pisarzy skandynawskich zakupiono pozycje: Jussi Adler-Olsen, Tove Alsterdal, Samueli Bjork, Cilli & Rolfa Borjilind, Juana Gomez-Jurado, Camilli Grebe, Camilli Lackberg, Lisy Marklund, Jo Nesbo, Maxa Seecka, Emelie Schepp, Eriki Axl Sund, Joakima Zandera.

Miłośniczkom literatury historycznej i „kobiecej” przybyły książki poczytnych autorów: Renaty Czarneckiej, Lesley Lokko, Guillaume Musso, Santy Montefiore, Doroty Pająk-Pudy, Lucindy Riley, Katarzyny Ryrych, Danielle Steel, Lisy Scottoline, Anny Szepielak, Weroniki Wierzchowskiej.

Dla odbiorców fantastyki zakupiono książki: Emily A. Duncan, Michała Gołkowskiego, Anety Jadowskiej, Mai Lidii Kossakowskiej, Marcina Mortki, Jacka Piekary, Andrzeja Pilipiuka, Adama Przechrzty, Roberta J. Szmidta, Andrzeja Ziemiańskiego.

Zbiory biblioteki wzbogaciły się w tym roku o pozycje pisarzy pochodzących z Czeladzi. Były to:

- Magdalena Majcher: *Doktórka od familoków, Po tamtej stronie lustra, Taka piękna śmierć,*
- Przemek Corso: *Lato w Białej Dolinie, Tak miało być,*

- Barbara Gruszka-Zych: *Moi ważni: portrety prywatne*,
- Marta Bijan: *Muchomory w cukrze, Nocne godziny*,
- Barbara Wicher: *Pierwsza Gwiazdka w Cichej Dolinie, Magiczna kłódka, Skradziona korona*.

Zakup literatury dziecięcej i młodzieżowej podlega dużej selekcji. Kontynuowane są m.in. cykle dla młodzieży: *A to historia, Bohaterowie Magicznego Drzewa, Ignacy i Mela na tropie złodzieja, Dziennik Cwaniaczka, Zwiadowcy, Brygada Brawurowych Kur, Mazurcy w podróży, Banda wełniaków, Lukrecja, Szkoła Magicznych Zwierząt, Nelly Rapp, Bułeczka, Hania i Kudłaty Pies* oraz seria *Pan Samochodzik* Wydawnictwa Warmia.

Zakupiono współczesną literaturę o problemach młodzieży: Marcel Moss *Nasz pierwszy rok* i *The Candidates*, Weronika Anna Marczak cykl *Rodzina Monet*, Karol Husak *Niedopasowany*, Anouk Herman *Nigdy nie będziesz szło samo*, Meg Rosoff *Moje nowe życie*, Natasha Friend *Wilki się czają*, Julia Żugaj, Przemek Corso *Tak miało być*, Emilia Jachimczyk *Nigdy przenigdy*, Alice Kellen *Wszystko, czym nigdy nie byliśmy, Wszystko, czym jesteśmy razem*.

Z książek przygodowych i z pogranicza fantastyki przybyły cykle: Max Czornyj *Zagadkowi Agenci*, Adam Faber *Saga rodu Bies*, Brandon Mull *Pięć królestw*, Zygmunt Miłoszewski: *Hydropolis*, Tanvi Berwah *Potworem rodzisz się albo stajesz*, J. C. Cervantes *Zawsze nie trwa wiecznie*, Annaliese Avery *Smocza przepowiednia*, Laura Gallego *Cykl Wiecznego Cesarza*.

Kontynuowano cykle serii komiksów: *Czarolina, Fibi i jednorożec, Sisters, Emma i Wioletta, Kumpelki, Monstressa, Biuro Detektywistyczne...*, *Asteriks*. Dokupiono również nowe serie, które poszerzyły ofertę komiksów: *Młodzi Tytani, Sami, Mali bogowie, Giganci, Mira*.

Dla młodszych zakupiono serie: *Samochodzik Franek, Biuro Detektywistyczne Lassego i Mai, Tata Oli, Już czytam sylabami, Bułeczka, Akademia Mądrego Dziecka* - cykl *Przygody z Nauką* oraz cykl *Jak smakuje czekolada na Evereście?*

Księgozbiór dziecięcy powiększono także o książki edukacyjne z okienkami (*Co czujesz?: książka o emocjach, Gdzie się zwierzę spać wybierze*), pozycje Jory John: *Banda i Emocje (Wzorowe jajo, Niesforne ziarenko, Bystre ciastko, Skwaszone winogrono, Niesforne ziarenko i straszny wieczór)*, Justyny Bednarek (*Hip! Hip! Kura*), Eugenii Wasylczenko (*Kształty pod lupą, Liczydło pod lupą*) a także Anny Czerwińskiej-Rydel (*Mniam: co w brzuchu burczy, Mózg: co w głowie siedzi, Kłap!: co w zębach trzeszczy*).

Dla najmłodszych czytelników zakupiono bajki autorstwa: Nicoli Konnear (*Pomożemy ci wiewiórko, Pobaw się ze mną, Odwagi zajączku, Ciii..Cichutko!*), Jorga Muhle (*Dwa dla mnie, jeden dla ciebie*), Barbary Wicher (*Pierwsza Gwiazdka w Cichej Dolinie*), Adama i Charlotty Guillainowie (*Ile jeszcze do Gwiazdki?*), Tiny Oziewicz (*Co uczucia robią nocą?*) i Lorny Scobie (*Misie nie lubią się dzielić*).

Zakupiono również *Przewodnik dla małych i dużych odkrywców* (Bieszczady, Bałtyk, Tatry, Podhale oraz Orawa, Spisz i Pieniny).

Zakup nowości

Opis	Liczba woluminów	Wartość w zł
Przybytki zbiorów Biblioteki w 2023 roku, w tym:	3.400	88.005,19
* <u>zbiory książkowe:</u>	3.239	84.489,30
Zakup ogółem	1.324	37.929,28
- zakup ze środków samorządowych	585	16.871,40
- darowizny gotówkowe	273	7.775,15
- odkupione za zagubione	6	154,14
- dotacja MKiDN	460	13.128,59
Dary rzeczowe	1.915	46.560,02
<u>zbiory specjalne</u>	161	3.515,89
Zakup ogółem	161	3.515,89
- ze środków samorządowych wydawnictwa multimedialne	146	3.128,60
- darowizny gotówkowe	2	53,88
- dotacja Ministerstwa Kultury wydawnictwa multimedialne	13	333,41

Średnia cena zakupionej nowości książkowej wyniosła 28,65 zł.

Średnia cena zakupionej nowości wyniosła 27,91 zł

Ogólnie przybytki zbiorów w porównaniu z poprzednimi latami kształtowały się następująco:

Rok	Liczba przybytków	Kwota
2017	4.514	101.651,86 zł
2018	4.498	99.478,05 zł
2019	4.436	100.139,60 zł
2020	4.326	109.418,67 zł
2021	3.922	95.743,16 zł
2022	1.923	49.643,31 zł
2023	3.400	88.005,19 zł

Liczba przybyłych zbiorów książkowych i wielkość wydatków na poszczególne agendy Biblioteki w 2023 roku przedstawiała się następująco:

Agenda	Zakup liczba woluminów i wartość	Dary rzeczowe liczba woluminów i wartość	Ogółem (łącznie zakup i dary rzeczowe) liczba woluminów i wartość
Wypożyczalnia dla Dorosłych	413 wol. 12.831,07 zł.	214 wol. 7.962,34 zł	627 wol. 20.793,41 zł.
Czytelnia Naukowa	----	3 wol. 102,00 zł.	3 wol. 102,00 zł
Oddział dla Dzieci i Młodzieży	178 wol. 4.306,37 zł.	180 wol. 4.734,00	358 wol. 9.040,37
Filia nr 1	157 wol. 4.427,08 zł.	142 wol. 4.197,00 zł.	299 wol. 8.624,08 zł.
Filia nr 2	213 wol. 6.015,07 zł.	96 wol. 2.792,00 zł.	309 wol. 8.807,07 zł.
Filia nr 5	363 wol. 10.349,69 zł.	1.280 wol. 26.772,68 zł.	1.643 wol. 37.122,37 zł.
RAZEM	1.324 wol. 37.929,28 zł.	1.915 wol. 46.560,02 zł.	3.239 wol. 84.489,30 zł.

Na 1 czytelnika:

- zakupiono 0,29 wol. (środki samorządowe + MKiDN + dary gotówkowe + odkupione za zagubione)
- przybyło 0,72 wol. (łącznie z darami rzeczowymi)
- przybyło 0,75 egz.

Na 100 mieszkańców:

- zakupiono 4,42 wol. (środki samorządowe + MKiDN + dary gotówkowe)
- przybyło 10,80 wol. (łącznie z darami rzeczowymi)
- przybyło 11,34 egz.

Liczba czytelników na 100 mieszkańców - 15,02

Liczba wypożyczeń na 100 mieszkańców - 361,67

W 2023 roku przybyło ogółem 3 239 wol. zbiorów książkowych, z tego:

Rodzaj literatury	Liczba woluminów	Odsetek
literatura piękna dla dorosłych	2 326 wol.	71,81%
literatura piękna dla dzieci	644 wol.	19,88%
literatura popularnonaukowa	269 wol.	8,31 %
RAZEM	3239 wol.	100%

Główne zakupy nowości wydawniczych dokonywane były w hurtowniach książek: PLATON w Ożarowie Mazowieckim i ATENEUM w Krakowie. Hurtownie te na drodze negocjacji zobowiązywały się do dostarczania książek z bieżącego ruchu wydawniczego, zachowując procedury *Ustawy o zamówieniach publicznych*. Współpraca układała się dobrze, dostawcy starali się realizować także nasze dodatkowe zamówienia. Kupowaliśmy również książki bezpośrednio w wydawnictwach, m.in.: Debit, Sonia Draga. Droga negocjacji uzyskaliśmy od 30 do 48 % upustu od ceny detalicznej książek.

Informacje o potrzebach czytelników pozyskiwane są poprzez analizę dezyderatów składanych przez pracowników udostępniania, poprzez obserwację rynku wydawniczego, informacji pojawiających się w mediach, zapowiedzi wydawniczych poszczególnych wydawnictw, księgarni internetowych i recenzji nowości zamieszczanych w prasie codziennej i w czasopiśmie.

Zakup pozostałych zbiorów :

W 2023 roku przybyło 161 egz. książki mówionej (audiobooków) do Wypożyczalni dla Dorosłych oraz do przeniesionej do nowego lokalu Filii nr 5.

Dotacja Biblioteki Narodowej

W 2023 roku otrzymano grant z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w wysokości 13.462,00 zł na zadanie „Poprawa oferty bibliotek publicznych - Zakup

i zdalny dostęp do nowości wydawniczych”, dotyczący dofinansowania zadań w ramach Programu Wieloletniego „Narodowy program Rozwoju Czytelnictwa 2.0”. Zakupu dokonano w oparciu o Umowę Nr Z-I.07210.1794.2023/01 z dnia 17 lipca 2023 r. zawartą pomiędzy Biblioteką Narodową w Warszawie a Miejską Biblioteką Publiczną w Czeladzi.

Zakupiono ogółem 460 wol. i 13 egz. książki mówionej (audiobooków).

Struktura książek zakupionych z dotacji:

Rodzaj literatury	Liczba woluminów	Odsetek
literatura piękna dla dorosłych	301	65,43
literatura piękna dla dzieci	105	22,83
literatura popularnonaukowa	54	11,74
RAZEM	460	100

Książki rozdysponowano między agendami w następujący sposób:

Agenda	Liczba woluminów	Wartość
Wypożyczalnia dla Dorosłych	145	4 759,25
Oddział dla Dzieci i Młodzieży	71	1 559,48
Filia nr 1	77	2 149,77
Filia nr 2	85	2 344,17
Filia nr 5	82	2 315,92
PODSUMA - razem książki	460	13 128,59
Książka mówiona (audiobooki)	13	333,41
RAZEM	473	13 462,00

Struktura księgozbioru:

Na dzień 31.12.2023 r. książkowe zbiory biblioteczne liczyły 142.190 wol. z tego:

Rodzaj literatury	Liczba woluminów	Odsetek
literatura piękna dla dorosłych	66 328	46,65
literatura piękna dla dzieci	30 590	21,51
literatura popularnonaukowa	45 272	31,84
RAZEM	142 190	100

Na 1 mieszkańca Czeladzi przypada 4,74 wol.

Na 1 czytelnika przypada 31,58 wol.

Selekcja zbiorów

Wycofano w 2023 r. ze zbiorów ogółem 1.348 wol. Były to książki: zniszczone, zaczytane, zagubione przez czytelników.

Przyczyna ubytkowania	Liczba woluminów	Wartość
Zniszczone, zaczytane	1321	504,32
Zagubione przez czytelników	27	431,89
RAZEM	1348	936,21

Nazwa agendy	Liczba woluminów	Wartość
Wypożyczalnia	729	402,81
Oddział dla Dzieci i Młodzieży	7	88,75
Filia nr 1	4	55,32
Filia nr 2	6	106,28
Filia nr 5	602	283,05
Ogółem	1.348	936,21

4.2. Prenumerata czasopism - potrzeby a realia; zakup czasopism elektronicznych (opłacalność, korzyści).

Zakup prasy w 2023 roku, dostępnej we wszystkich agendach Biblioteki Miejskiej w Czeladzi wyniósł 16.073,45 zł:

Źródło zakupu	Wartość w złotych
Prenumerata Kolporter	2 615,45
Prenumerata w wydawnictwach	294,00
Środki budżetowe	2 909,45
Prenumerata Infor Lex (Administracja Standard online)	3.164,00
RAZEM	6 073,45

Ze względu na wysokość posiadanych środków finansowych zrezygnowano z prenumeraty gazet i czasopism w dwóch filiach bibliotecznych. W Centrali pozostawiono 4 tytuły: *Dziennik Zachodni*, *Sport*, *Angorę* i *Bibliotekę Publiczną*. W Oddziale dla Dzieci i Młodzieży dostępny jest *Świerszczyk*, a w Filii nr 2 - *Dziennik Zachodni i Polityka*.

Agenda	Liczba tytułów	W tym z prenumeraty
Czytelnia Naukowa	25	4
Oddział dla Dzieci	2	1
Filia nr 1	15	-
Filia nr 2	9	2
Filia nr 5	8	-
RAZEM	59	7

Sporą ilość tytułów czasopism otrzymują placówki od bibliotekarzy i czytelników. Przeczytane gazety i czasopisma zasilają czytelnie, m.in.: *Angora*, *Viva*, *Retro*, *Życie na gorąco*, *Świerszczyk Reporter*, *Twój Styl*, *Zwierciadło*, *Polityka*, *Wysokie Obcasy Extra*, *Fakt*.

W 2023 roku w Bibliotece dostępne były następujące czasopisma bibliotekarskie z których korzystali pracownicy MBP oraz czytelnicy: *Biblioteka Publiczna* (prenumerata), miesięcznik *Książki*, wydawany przez „Gazetę Wyborczą” jako samodzielna publikacja.

Czytelnicy naszej biblioteki preferują gazety i czasopisma w tradycyjnej, papierowej formie i nie sygnalizują chęci przejścia na czasopisma elektroniczne.

4.3. Komiks - czy gromadzono zbiory komiksowe?

Oddział dla Dzieci i Młodzieży, Filia nr 1, Filia nr 2 oraz Filia nr 5 od wielu lat posiadają w swoich zbiorach komiksy, głównie z serii: *Asteriks*, *Kajko i Kokosz*, *Thorgal* oraz *Tytus, Romek i A'Tomek*, a także pojedyncze tytuły: *Na co dybie w wielorybie czubek nosa Eskimosa*, *Daltonowie tracą pamięć*, *Hugo - boska jabłoń*, *Podróż smokiem Diplodokiem*. Dużym zainteresowaniem młodzieży cieszyły się komiksy paragrafowe w serii wydawniczej *Komiks, w którym bohaterem jesteś Ty*. W księgozborze MBP znajduje się także *Komiks Gigant* - czasopismo wydawane w latach 1992-2000, które w 2001 roku zmieniło nazwę na *Gigant Poleca* i odtąd ukazuje się jako książka.

Od 2020 Filia Dziecięca może poszczycić się bogato wyposażoną tzw. Czeladzką Biblioteką Komiksów - zadanie to zrealizowane zostało dzięki środkom uzyskanym z Budżetu Obywatelskiego Miasta Czeladź 2020. Oferta Oddziału dla Dzieci i Młodzieży powiększyła się o komiksy i powieści graficzne adresowane zarówno do młodszych jak i starszych czytelników. Projekt obejmował także organizację godzinnych prelekcji na temat komiksów, które prowadził Andrzej -

mieszkający w Czeladzi ekspert i pasjonat tego rodzaju literatury. Dzięki projektowi Oddział dla Dzieci i Młodzieży w 2020 roku wzbogacił się o 541 komiksów (w tym mang), o łącznej wartości 16.000 zł.

W październiku 2021 roku dzięki udziałowi w akcji *BOOM! Na komiksy i gry planszowe w bibliotece*, Oddział dla Dzieci i Młodzieży wzbogacił się w kilka dodatkowych tytułów. Dziewięć kolejnych tytułów otrzymaliśmy dzięki udziałowi w akcji ogłoszonej przez Wydawnictwo Mandioca ogłosiło akcję polegającą na przekazaniu bibliotekom darmowych komiksów.

4.3.1. Liczba tytułów zakupionych lub pozyskanych komiksów

W 2023 roku do inwentarza Oddziału dla Dzieci i Młodzieży wpisanych zostało 39 komiksów, z czego dużą część stanowiły pozycje otrzymane w darach od czytelników (zarówno rzeczowych, jak i gotówkowych), do zbiorów Filii nr 2 zakupiono kontynuację serii *Bitmaks i spółka*, z kolei Filia nr 5 otrzymała 8 tytułów.

Komiksy (kontynuacje i nowe poczytne tytuły) zakupione w 2023 r.:

1. Bianco G. *Ernest i Rebeka*
2. Widmark M. *Skradzione muffinki i inne komiksy*
3. Lylia *Giganci*
4. Garcia K. *Młodzi Tytani*
5. Zub J. *Conan Barbarzyńca*
6. Gesley J. *Scooby-Doo! I przebojowy duch*
7. Lemire S. *Mari*
8. Galic B. *Fukushima : kronika wypadku bez końca*
9. Hamon J. *Emma i Wioletta*
10. Copons J. *Impreza Arety*
11. Liu M. *Monstressa*
12. Couineau L. *Młodzi nurkowie*
13. Choquet M. *W tej dzielnicy żadnej łaciny!* (seria „Idefiksy”)

4.3.2. Zainteresowanie czytelników komiksem (komentarz)

Powieści graficzne od zawsze cieszyły się zainteresowaniem czytelników Oddziału dla Dzieci i Młodzieży. Seria francuskich komiksów „Asteriks”, zbiór polskich komiksów przygodowych „Tytus, Romek i A'Tomek” oraz przygody dwóch słowiańskich

wojów Kajko i Kokosza autorstwa Janusza Christy to najchętniej wypożyczane komiksy. Do popularności serii przyczynił się także fakt, że w kanonie lektur szkolnych (według podstawy programowej z 2017 r.) znalazł się komiks *Szkoła latania*. W ten sposób młodzież dowiedziała się o istnieniu literatury obrazkowej, która od kilku lat przeżywa swój renesans.

Realizacja zadania Czeladzka Biblioteka Komiksów rozszerzyła ofertę Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz umożliwiła Czeladzianom dostęp do interesującej literatury, która ze względu na cenę poszczególnych tomów często znajduje się poza ich zasięgiem finansowym. Pojawienie się w ofercie biblioteki tak dużej liczby wspaniałych komiksów (w tym japońskich mang) przysporzyło nam wielu nowych czytelników z Czeladzi i miast ościennych. Posiadanie w zasobach biblioteki tylu różnorodnych i interesujących tytułów powieści graficznych stanowi również element budowania pozytywnego wizerunku miasta w zakresie jego oferty kulturalnej, ponieważ posiadanie takich zbiorów nie jest rzeczą powszechną w bibliotekach publicznych.

Dużą popularnością, szczególnie wśród młodzieży, cieszą się komiksy z gatunku manga, które są częścią składową kultury młodzieżowej ściśle związanej z anime, m.in.: *Fullmetal Alchemist*, *Dragon Ball*, *Super Dragon Ball*, *Spy x famil*, a które dostępne są tylko w Oddziale dla Dzieci i Młodzieży. Pozostałe placówki odnotowują zapytania o dostępność mang oraz komiksów, zatem można stwierdzić, że coraz więcej osób interesuje się powieścią graficzną.

Ofertę komiksową w Oddziale dla Dzieci i Młodzieży wzbogacił też wydany przez Wydawnictwo Ongrys pierwszy tom *Kapitana Żbika*, zawierający dziewięć pierwszych zeszytów głównej serii i komiksy prasowe. Tytuł ten cieszy się szczególnym powodzeniem wśród starszych czytelników.

Warto też wspomnieć, że bibliotekarze z Oddziału dla Dzieci i Młodzieży starają się zachęcić czytelników do czytania literatury graficznej. Chętnie organizują dla grup szkolnych spotkania „Jak czytać komiksy”. Młodzi ludzie poznają wówczas podstawowe pojęcia związane z tą literaturą oraz otrzymują wskazówki, co warto przeczytać.

4.4. Czy biblioteka uczestniczy w Krajowym Depozycie Bibliotecznym?

Biblioteka nie uczestniczy w Krajowym Depozycie Bibliotecznym.

5. Czytelnictwo. Promocja. Działalność informacyjna. Działalność wydawnicza. Przedsięwzięcia stacjonarne i online

5.1. Czytelnictwo dorosłych

W ciągu 2023 r. placówki biblioteczne zarejestrowały 4.502 czytelników (o 507 więcej niż w 2022 r. - wzrost o 12,7%), wskaźnik czytelnictwa wyniósł 15,02 czytelników na 100 mieszkańców. Należy podkreślić, że od kilkunastu lat Czeladź odnotowuje spadek liczby mieszkańców: w 2006 roku było ich 34.156, a w 2023 roku - już 29.981, czyli nastąpił spadek o 12% (według danych GUS). Wzrost liczby czytelników ma związek z kilkumiesięcznym zamknięciem Biblioteki Głównej w 2022 r. z powodu remontu i modernizacji budynku. Natomiast w 2023 roku Biblioteka Główna pracowała bez zakłóceń przez cały rok, ale przez ponad trzy miesiące zamknięta była jedna z filii z powodu przeniesienia do nowego lokalu.

Bibliotekę odwiedziły ogółem 65.741 osoby (o 18.537 osób więcej niż w 2022 r.), z tego:

- wypożyczalnie - 47.054 osoby
- czytelnie - 18.687 osób.

Z powyższych danych wynika, że 1 czytelnik odwiedził MBP 14,60 razy w ciągu roku. Średnio dziennie wszystkie placówki biblioteczne odwiedziło 239,1 osób, co daje statystycznie 59,8 odwiedzających na jednej placówce.

W 2023 r. Biblioteka była otwarta dla czytelników przez 275 dni.

Wypożyczono ogółem: 111.770 wol. (o 10.809 więcej niż w 2022 r.), z tego:

- wypożyczalnie - 108 435 wol.
- czytelnie - 3 335 wol.

Średnio 1 czytelnik w ciągu roku wypożyczył 24,83 książki a liczba wypożyczeń na 100 mieszkańców wyniosła 372,80 wol.

Odwiedzający czytelnie:

- uzyskali 6.984 informacje (o 2.217 więcej niż w 2022 r.)
- skorzystali z 3.371 egz. czasopism (o 238 więcej niż w 2022 r.)
- z dostępu do Internetu skorzystało 2.671 osób (o 1.520 więcej niż w 2022 r.)

Na zewnątrz budynku Centrali Miejskiej Biblioteki Publicznej funkcjonuje wrzutnia. Służy ona do zwracania materiałów bibliotecznych poza godzinami otwarcia biblioteki.

Na poziom frekwencji w Bibliotece Głównej i Filii nr 2 ma również wpływ możliwość samodzielnego logowania się przez czytelników na własne konta czytelnicze i wykonywania operacji samoobsługowych (prolongaty, rezerwacje, zamówienia). Z roku na rok ilość operacji samodzielnie wykonywanych przez czytelników jest coraz większa i coraz liczniejsza grupa użytkowników korzysta z tej możliwości. Operacje samodzielnie wykonywane przez czytelników nie są odnotowywane w statystykach Biblioteki.

W 2023 roku najliczniejszą grupę stanowili czytelnicy pracujący w średnim wieku (od 25 do 44 oraz od 45 do 60 lat) oraz starsi czytelnicy niepracujący (powyżej 60 lat). W większości użytkownicy zainteresowani byli beletrystyką, literaturą faktu, biografiami oraz reportażami. Najczęściej sięgali po powieści obyczajowe, romanse, biografie, książki sensacyjne i kryminały. Nieco mniejszym zainteresowaniem cieszyły się horrory i fantastyka. Z literatury popularnonaukowej największym zainteresowaniem cieszyły się książki historyczne, a w szczególności z okresu II wojny światowej i historii najnowszej, biografie osób znanych oraz poradniki psychologiczne i medyczne. Poza tym dorośli czytelnicy chętnie wypożyczali książki z dziedziny ekonomii, psychologii i pedagogiki, socjologii i zagadnień społecznych.

5.1.1. Sposoby promocji czytelnictwa, wydarzenia popularyzacyjne, warsztaty kierowane do dorosłych. Ciekawe przykłady imprez, konferencji, festiwali - w podziale na stacjonarne i online.

Podobnie jak w latach poprzednich, wszystkie placówki biblioteczne podejmowały inicjatywy, w których przenikały się działania kulturalne, informacyjne, edukacyjne, rozrywkowe i społeczne. Większość projektów realizowana była przez pracowników Biblioteki, przy minimalnym nakładzie kosztów i co najważniejsze, bez szkody dla bieżącej podstawowej działalności, czyli obsługi czytelnika. Wymagało to od bibliotekarzy ogromnego zaangażowania i pomysłowości.

Autorskim projektem czeladzkiej bibliotekarki, realizowanym od 2022 r. do maja 2023 r., był cykl „Zasmakuj w...”. W każdy piątek na stronie biblioteki oraz bibliotecznym Facebooku ukazywały się krótkie opisy najciekawszych i najbardziej wartościowych książek i gier planszowych znajdujących się w naszym zbiorach, skierowanych do odbiorców w każdym wieku. Raz w miesiącu ukazywała się propozycja interesującej książki dla dzieci lub młodzieży, a także planszówki i komiksu.

Organizowano wystawy, spotkania autorskie, lekcje biblioteczne, różnorodne warsztaty, zebrania różnych grup osób, włączano się w akcje ogólnopolskie (m.in. Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy - już po raz dwudziesty dziewiąty czeladzki

sztab mieścił się w Bibliotece, Cała Polska Czyta Dzieciom, Mała książka - wielki człowiek, Międzynarodowy Dzień Książki i Praw Autorskich, Tydzień Bibliotek, Narodowe Czytanie, Noc Bibliotek, Akcja Żonkile) i regionalne (różnorodne akcje charytatywne).

Łącznie w 2023 roku w MBP odbyły się 292 różnego typu imprezy i spotkania, w których udział wzięło 10 229 osób.

Działania kulturalno-edukacyjne dla dorosłych w Bibliotece:

A. Spotkania:

Spotkania stacjonarne:

- Dyskusyjny Klub Książki - 9 spotkań,
- *Beskid Wyspowy* - spotkanie z Romanem Sojłą (PTTK Sosnowiec),
- *Czeladzkie linie autobusowe XX wieku* - spotkanie z Karolem Sokołowskim

Spotkania on-line:

- *Beskidy z (przyszłym) przewodnikiem* - cykl spotkań podróżniczych z Marcinem Grabińskim (6 spotkań)
- *Beskidzkie wędrówki* - cykl spotkań podróżniczych z Marcinem Grabińskim (4 spotkania)

B. Wystawy (stacjonarne):

- *Maria Nogajowa: bibliotekarz, artysta, społecznik* - wystawa fotograficzna Stowarzyszenia Miłośników Czeladzi,
- *Japońskie poezje* - wystawa prac Krzysztofa Machy,
- *Kolor i Forma 2* - z kolekcji Antykwariatu Latarnik i Zielonych Migdałów,
- *Portret bohatera literatury dziecięcej* - wystawa pokonkursowa w ramach III Ogólnopolskiego Konkursu Czytelniczo-Plastycznego zorganizowanego przez SP3 w Czeladzi,
- *Czeladzcy autorzy literatury dziecięcej i młodzieżowej,*
- *40-lecie Stowarzyszenia Miłośników Czeladzi,*
- *Czeladzkie Lapidarium* - skarby ze zbiorów Antykwariatu Latarnik,
- *Z mojego domowego zacisza* - wystawa malarstwa Danuty Podjasek,
- *Razu jednego, kiedy w malignie zasnąłem, wpadł mi palec w kałamarz i pisać zacząłem* - 230. rocznica urodzin Aleksandra Fredro patrona roku 2023,
- *Na orbicie światła i słów* - wystawa twórczości Aleksandry Walkowicz,

- *Magia w supetku* - wystawa rękodzieła Urszuli Stańczak,
- *Nasz Luwr - cykl kopii wielkich mistrzów* - wystawa malarstwa Krzysztofa Zięcika,
- *Cuda wianki* - wystawa kompozycji kwiatowych,
- *Magai* - wystawa prac Krzysztofa Machy i uczniów Zespołu Szkół Ogólnokształcących i Technicznych w Czeladzi
- *Czeladzkie pejzaże* - prace podopiecznych Stowarzyszenia "Familia"

C. Warsztaty (stacjonarne):

- warsztaty rękodzieła Czeladzkiego Koła Gospodyń Miejskich (8 spotkań)
- *Tanie podróżowanie* - cykl warsztatów prowadzonych przez Rafała Ponikiewicza,
- *Co można zrobić z węgla?* - warsztaty rękodzieła,
- *Pracownia kreatywności* - cykl warsztatów rękodzieła (4 spotkania)
- *Joga dla mózgu* - cykl warsztatów dla seniorów poprawiających pamięć i koncentrację,
- *Czeladzkie plenery* - warsztaty plastyczne dla podopiecznych Stowarzyszenia "Familia".

D. Inne działania kulturalno-edukacyjne

Wydarzenia stacjonarne:

- Uroczyste otwarcie Filii nr 5 - Mediateki w nowej siedzibie,
- 31. Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy - Sztab Główny,
- *Japońskie poezje* - wernisaż i finisaż wystawy Krzysztofa Machy,
- Świąteczne kiermasze rękodzieła Agnieszki Ziarko,
- *Magia w supetku* - kiermasz rękodzieła Urszuli Stańczak.

Kopalnia Kultury - centrum społeczno-kulturalne miasta Czeladź, którego głównym celem jest organizacja wydarzeń dla lokalnej społeczności. Kopalnia Kultury jest działem Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Marii Nogajowej w Czeladzi. Swoją działalność rozpoczęła w styczniu 2017 r. Głównym celem i zadaniem Kopalni jest rozpoznawanie i rozbudzanie zainteresowań oraz potrzeb kulturalnych mieszkańców Czeladzi i okolicy, przygotowanie do odbioru i tworzenia wartości kulturalnej, organizacja imprez kulturalnych oraz działań edukacyjnych dla dzieci i dorosłych.

Kopalnia pełni w mieście funkcję domu kultury, stąd szeroki wachlarz działań podejmowanych od początku jej istnienia.

Kino Kopalni Kultury działa przede wszystkim weekendowo (od piątku do niedzieli) i cieszy się zainteresowaniem mieszkańców Czeladzi oraz miast ościennych. Organizowane są również seanse specjalne, dedykowane szkołom i przedszkolom. Podczas ferii oraz wakacji Kopalnia zapraszała na bezpłatne seanse w ramach akcji *Ferie z kinem KK* oraz *Filmowe lato w KK*.

W 2023 roku z kina Kopalni Kultury skorzystało 5.865 osób. Natomiast w różnego typu wydarzeniach organizowanych w Kopalni Kultury uczestniczyło łącznie 26.629 osób.

Działania kulturalno-edukacyjne dla dorosłych w Kopalni Kultury:

Wydarzenia stacjonarne:

- *Here on Earth, Proage, Animate* - koncert rockowy,
- *Czeladzkie Spotkania Medyczne* - impreza cykliczna,
- *Hrabina Pączek* - recital Joanny Kołaczkowskiej,
- *ABBA Imitation* - koncert walentynkowy,
- *II Otwarte Mistrzostwa Capoeira* - Campeonato de Capoeira,
- *Starość nie jest dla mięczaków* - stand up Piotra Bałtroczyka,
- *Pieśni żydowskie* - koncert grupy Mizrachi,
- promocja książki Magdaleny Majcher „Doktórka od familoków”,
- koncerty zespołów: Czarnina, De Silvers, Siostry Melosik, Skrawki, Orfeusz,
- spektakle teatralne: *Shirley Valentine*, *Babski przekręt*, *Miłość nie z tej ziemi*, *Toaletka to nie śmietnik*, *Beniowski*, *Usłyszcie nas*, *Maja ratuje planetę*, *Pozytywny negatyw*, *Sklep z facetami*,
- *Wiosna i my na wesoło* - występ Amatorskiego Teatru Międzypokoleniowego AT(e) art (e) M działającego przy UTW w Czeladzi,
- Rockomotive oraz Cienie - koncert,
- *Pokaz Magi* - stand-up Daniela Midasa,
- *XXIV Festiwal Ave Maria* - koncert Krzysztofa Knapczyka oraz Liliany Warcholińskiej,
- *Faceci w Bieli* - koncert pieśni neapolitańskich,
- *Ballady na dwa serca* - koncert D. Żukowskiej i A. Koryckiego,

- promocja powieści Dawida Markiewicza „Pigmalion”,
- *Czas nas uczy pogody* - Łobaszewska & Soyka - koncert,
- Spotkanie autorskie z Arturem Andruszem,
- *Mama na obrotach* - stand up,
- *Rozwiń Skrzydła* - konferencja dla kobiet,
- Przegląd twórczości *Czeladzkie Talenty 2023*,
- zajęcia wokalne dla dorosłych i seniorów.

5.1.2. **Spotkania autorskie - nazwiska zaproszonych gości - w podziale na stacjonarne i online.**

Wydarzenia stacjonarne:

- Spotkanie autorskie z pisarką Joanną Jax (zorganizowane we współpracy z DKK w ramach Nocy Bibliotek 2023, współfinansowane przez Instytut Książki w ramach Programu Rozwoju Czytelnictwa),
- Spotkanie autorskie z podróżnikiem Marcinem J. Korzonkiem (w ramach Nocy Bibliotek 2023),
- spotkanie autorskie z Agnieszką Łepki autorką powieści obyczajowych wraz z promocją książek *Inna* i *Na własnych warunkach*.

5.1.3. **Akcje czytelnicze i święta książki, w których Biblioteka brała udział - w podziale na stacjonarne i online.**

Wydarzenia stacjonarne:

- W kwietniu 2023 r. wszystkie agendy czeladzkiej Biblioteki wzięły udział w ogólnopolskiej akcji „Żonkile” upamiętniającej rocznicę wybuchu powstania w getcie warszawskim. W czasie trwania akcji czytelnikom rozdawano papierowe żonkile oraz promowano literaturę dotyczącą zbrojnego wystąpienia żydowskich podziemnych formacji zbrojnych na terenie warszawskiego getta od 19 kwietnia do 16 maja 1943,
- Tydzień Bibliotek 2023 - cykl imprez promujących Bibliotekę, książki i czytanie,
- We wrześniu Biblioteka włączyła się w obchody dwunastej edycji Narodowego Czytania, organizowanego pod patronatem Prezydenta RP. W tym roku lekturą do wspólnego czytania było *Nad Niemnem* Elizy Orzeszkowej. Fragmenty powieści przeczytały Panie należące do Dyskusyjnego Klubu Książki oraz czytelnicy aktywnie uczestniczący w życiu Biblioteki,

- Noc Bibliotek 2023 pod hasłem „Absurd nie czytać” - podsumowanie roku czytelniczego oraz wręczenie nagród i dyplomów najaktywniejszym czytelnikom; spotkanie autorskie z Joanną Jax ; spotkanie podróżnicze z Marcinem J. Korzonkiem *Rowerem po andyjskich wulkanach w Chile* ; zabawy i kalambury dla dzieci, gry planszowe, warsztaty plastyczne ; warsztaty rękodzieła CKGM ; stoisko Antykwariatu Latarnik.

W roku sprawozdawczym Biblioteka skupiła się głównie na organizacji wydarzeń stacjonarnych, ograniczając jednocześnie wydarzenia online, które w przypadku naszej ksiąźnicy nie cieszyły się zbyt dużą popularnością i zbyt dużą frekwencją.

W Filii nr 5 - Mediatece odbyło się Narodowe Czytanie z udziałem publiczności. Wybrane fragmenty *Nad Niemnem* Elizy Orzeszkowej czytali członkowie Dyskusyjnego Klubu Książki, pracownicy oraz czytelnicy aktywnie uczestniczący w życiu biblioteki. Dodatkowymi atrakcjami, które przygotowaliśmy dla uczestników, były: wystawa *Czeladzkie pejzaże*, warsztaty rękodzieła, fotobudka w klimacie epoki oraz zabawy okularami VR.

Jednym z punktów programu Nocy Bibliotek 2023 było wyróżnienie najaktywniejszych czytelników oraz osób, które swoimi pomysłami i zaangażowaniem pomagały wzbogacić ofertę kulturalną biblioteki. Przygotowane zostały dla nich okolicznościowe dyplomy i skromne upominki. Oprócz tego w programie imprezy znalazło się spotkanie podróżnicze i prezentacja Marcina J. Korzonka *Rowerem po andyjskich wulkanach w Chile* połączone z promocją jego książki, spotkanie autorskie z pisarką Joanną Jax wraz z promocją jej książek. Dodatkowymi atrakcjami, które przygotowaliśmy dla uczestników były: warsztaty rękodzieła Czeladzkiego Koła Gospodyń Miejskich, wymiana książek z Antykwariatem Latarnik, skromny poczęstunek oraz gry planszowe, zabawy, kalambury i warsztaty plastyczne dla dzieci. Byliśmy miło zaskoczeni liczną frekwencją na tym wydarzeniu.

5.2. **Czytelnictwo dzieci i młodzieży.**

W 2023 roku w Bibliotece zarejestrowano 1.304 czytelników do 15 roku życia (w tym 213 w wieku przedszkolnym). Grupę 172 osób stanowili uczniowie szkół ponadpodstawowych.

W dalszym ciągu największą grupę czytelników wypożyczalni dziecięco-młodzieżowych stanowią dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym - od 0 do 12 lat (ponad połowa wszystkich zarejestrowanych). Największą grupę

korzystających z placówek w tej kategorii wiekowej, jeśli chodzi o podział według zajęcia, stanowi młodzież ucząca się – 1.344 osób (w tym studenci).

W porównaniu z rokiem 2022 zwiększyła się liczba odwiedzin w wypożyczalniach dla dzieci i młodzieży. Świadczy to o ogromnej roli, jaką spełniają placówki dziecięce i młodzieżowe, przyczyniając się do wzbudzania i rozwijania zainteresowań czytelniczych i kształtowania wrażliwości młodego czytelnika. Rozbudzamy w naszych młodych użytkownikach chęć do poszerzania wiedzy poprzez dostęp do różnych nośników informacji, uczymy kreatywności i rozwijamy wrażliwość artystyczną podczas różnego rodzaju zajęć i warsztatów literacko-plastycznych.

5.2.1. Lekcje biblioteczne, warsztaty, szkolenia, konkursy - najciekawsze przykłady wydarzeń promujących czytelnictwo - w podziale na stacjonarne i online.

Dla przedszkolaków oraz uczniów organizowane były również zajęcia literacko-edukacyjne i literacko-plastyczne. Tematy zajęć były zgodne z typowymi i nietypowymi świętami zamieszczonymi w kalendarium na 2023 rok oraz zgodne z oczekiwaniami przychodzących z przedszkolakami i uczniami wychowawców. Przykładowe tematy to: *Kocie opowieści, Skąd się bierze czekolada?, Międzynarodowy dzień puzzli, Mali obrońcy przyrody, Kolorowe emocje, Opowieści spod choinki, Ja nie widzę Ciebie, Ty zobacz mnie, Wszystkie kolory jesieni, Międzynarodowy Dzień Kropki.*

Staramy się uczyć młodych ludzi empatii i innego spojrzenia na świat, stąd też zajęcia *Ja nie widzę Ciebie, Ty zobacz mnie*, których celem było zapoznanie dzieci ze światem osób niewidomych i niedowidzących za pomocą wyłączenia zmysłu wzroku. Czytano książkę pt. *Czarna książka kolorów* M. Cottin o świecie poznawanym za pomocą słuchu, dotyku, smaku i węchu. Dodatkowo, uczniowie poznali podstawowy alfabet punktowy, inaczej alfabet Braille'a, za pomocą którego musieli rozszyfrować przygotowany wcześniej napis, a później samodzielnie napisać swoje imię. Uczniowie z zasłoniętymi oczami, przy użyciu zmysłu słuchu, podążali w kierunku osoby, która wypowiadała ich imię, losowali też różne przedmioty z zaczarowanego pudełka i za pomocą dotyku i własnej wyobraźni odgadywali, jaki przedmiot z niego wyjęli.

Współpracując z naszą Biblioteką szkołom i przedszkolom zaproponowaliśmy bogatą ofertę lekcji bibliotecznych, które mają na celu rozwijanie kompetencji związanych z uczeniem się, zdobywaniem i wykorzystywaniem informacji oraz innych umiejętności ważnych w społeczeństwie wiedzy. Rozwijają i

utrwalają podstawowe nawyki czytelnicze, kształtują umiejętność rozumienia tekstu, potrzebę i umiejętność pięknego czytania, rozumienia znaczenia mediów jako środków pośredniczących w procesie komunikowania się, a także medialności jako oddziaływania społecznego. Przykładowe tematy lekcji bibliotecznych: *Maria Nogajowa - bibliotekarz, artysta, społecznik, Droga książki od autora do czytelnika, Hit czy kit* (lekcje prowadzone dla uczniów Społecznej Szkoły Podstawowej nr 1 w Zabrze, na których przedstawiano popularne wśród młodzieży książki). *Jak czytać komiksy* to temat lekcji bibliotecznej, w której uczestniczyli uczniowie klas 1-3. Dowiedzieli się jak powstaje komiks, poznali takie słowa jak: plansza, kadr, a także dymek, którego kształt może mówić czy słowa są wypowiedane na głos, czy jedynie w myślach. Odkryli dlaczego niektóre komiksy czyta się "od tyłu" , "od prawej strony do lewej", a inne "od lewej do prawej". Na koniec każdy uczeń stworzył swój własny komiks. Proponowane były również lekcje cykliczne - 5 spotkań *Przez lądy i morza*, na którym młodzież poznawała zwyczaje mieszkańców poszczególnych kontynentów, faunę i florę, a także książki podróżnicze przeznaczone dla młodych czytelników. *Cudowny świat Tolkiena* to wykłady prowadzone przez Pana Wojciecha Tarkę dla uczniów klas IV Szkoły Podstawowej nr 4 w Czeladzi.

Od lutego 2023 roku w Filii nr 2 działa Dyskusyjny Klub Książki dla Młodzieży „Cudzysłów”. Podczas comiesięcznych, piątkowych spotkań młodzież rozmawia o książkach, poszerza swoje horyzonty czytelnicze, poznaje nowych przyjaciół i miło spędza czas.

Wydarzeniem promującym czytelnictwo są spotkania Dyskusyjnego Klubu Edukacyjnego - *Ja Czytam*, w których uczestniczą uczniowie czeladzkich szkół podstawowych. Tematy proponowanych zajęć są bardzo różne, począwszy od ciekawostek o wybranych krajach, po zapoznanie się z postaciami polskich laureatów nagrody Nobla. Na lekcjach bibliotecznych dzieci oglądają krótkie prezentacje i filmy, uczą się wyszukiwania informacji na wybrane tematy i wykonują różne prace plastyczne.

Jedną z ciekawszych form promocji Biblioteki wśród młodych mieszkańców Czeladzi są spotkania w Filii nr 2 pt. *Od Juniora do Seniora - Dwójkowy klub gier planszowych*, podczas których wszyscy miłośnicy planszówek mogą się spotkać i skorzystać z szerokiej oferty gier planszowych i towarzyskich dostępnych w placówce. Filia 2 oferuje planszówki przeznaczone dla graczy w każdym wieku, zapewniając wspaniałą rozrywkę dzieciom, młodzieży oraz dorosłym.

W dwóch placówkach prowadzone były także cykliczne warsztaty plastyczne dla dzieci: *Legalne brudzenie* (7-10 lat), *Sprawne dłonie* (4 - 6 lat) oraz *Dla chcącego*

nic trudnego (6-12 lat). Starsze dzieci wykonywały proste eksperymenty, malowały figurki z gipsu, tworzyły kompozycje kwiatowe czy biżuterię z koralików. Zajęcia dla młodszych dzieci kładły nacisk na motorykę małą, ćwiczenia przygotowujące do nauki pisania. W trakcie warsztatów *Dla chcącego...* dzieci rozwijały różne umiejętności m.in.: twórczą inicjatywę, pomysłowość oraz kreatywność. Powstało wiele interesujących prac wykonanych najróżniejszymi technikami m.in.: makramowe liście, kolorowe marionetki, stworki-potworki z włóczki, recyklingowe wiedźmy i papierowe bukiety. Często na warsztatach małym artystom pomagają ich rodzice i dziadkowie, którzy zawsze wspierają swoje dzieci. W naszych działaniach dążymy do tego, aby Biblioteka łączyła pokolenia.

Podczas Industriady organizowanej na terenach sąsiadujących z Filią nr 5 przeprowadzono dla dzieci i młodzieży zabawę ruchową „Pociąg do książek”, podczas której uczestnicy „odwiedzili” polskie miasta i poznali związane z nimi legendy górnicze. Innymi atrakcjami były: rysowanie ilustracji do teatryku kamishibai „Przygody bryłki węgla”; rozgrywki w gry planszowe z motywem kopalnianym oraz zabawy „Pod ziemią” z użyciem okularów VR.

W czeladkiej Mediatece prowadzone są sesje z okularami VR: *Wirtualna biblioteka*. Za pomocą specjalnych aplikacji młodzież w wieku powyżej 12 lat może zwiedzić okręt podwodny, wcielić się w Świętego Mikołaja lub zjechać świątecznym rollercoasterem.

Z okazji Dnia Dziecka w Oddziale dla Dzieci i Młodzieży zorganizowano zajęcia pod hasłem *Balonowy zawrót głowy*. Dla dzieci przygotowane były gry i zabawy z kolorowymi balonami, każde dziecko mogło zrobić pieski, kwiatuszki i różne inne kształty z kolorowych balonów.

W trakcie ferii zimowych i wakacji większość naszych placówek włączyła się w organizację akcji *Ferie w mieście* i *Lato w mieście*, organizując różnego rodzaju zajęcia: warsztaty literacko-plastyczne *Magiczne Lato*, *Wakacje z planszówką*, *Przez łądy i morza*.

W listopadzie zamiast tradycyjnych wróżb andrzejkowych w Oddziale dla Dzieci i Młodzieży odbyły się Katarzynki. Przez cały dzień można było wziąć udział w katarzynkowych tradycjach i zwyczajach: wywróżyć sobie imię przyszłej sympatii przekłuwając papierowe serce, zakręcić butelką, aby dowiedzieć się, co czeka ich w przyszłości, wyciągnąć ze słoja katarzynkową przepowiednię, rzucić rzutką w tarczę.

W grudniu z kolei Oddział dla Dzieci i Młodzieży zaprosił dzieci do wspólnej zabawy pod hasłem *Zagraj z nami w świąteczne podchody*. Młodzi czytelnicy wspólnie z rodzicami chętnie rozwiązywali różne zadania i zagadki, które rozmieszczone były na terenie całej Biblioteki Głównej, aby potem przy pomocy odpowiedniego kodu dostać się do schowka Mikołaja.

Bibliotekarze czeladzkiej Mediateki zaprosili dzieci ze świetlicy środowiskowej „Planeta Saturn” na zajęcia *Przygoda na magicznym dywanie*, podczas których wykorzystana została podłoga interaktywna. Zorganizowano tam też spotkanie dla młodzieży w ramach Zagłębiowskiej Akademii Liderów Samorządowych, na którym przedstawiano pomysły na rozwój kulturalny miasta i planowano inicjatywy dla młodych mieszkańców. W Filii nr 5 odbyły się też zajęcia teatralne, prowadzone przez Centrum Usług Społecznych i Aktywności Lokalnej Rynek : Młoda scena.

W ramach współpracy Biblioteki z Fundacją SK, w czeladzkiej Mediatece zorganizowano warsztaty budowania z klocków bryły kościoła pw. św. Stanisława BM w Czeladzi. Projekt został dofinansowany przez Powiat Będziński ze środków na realizację zadań publicznych w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr i dziedzictwa narodowego.

Ponadto w placówkach zorganizowano wystawy prac autorstwa dzieci z czeladzkich placówek oświatowych:

- Konkurs plastyczny *Wierszowanie-malowanie* - wystawa prac dzieci zorganizowana przez Przedszkole nr 5 przy współpracy z Filią nr 2
- *Czytam, bo lubię* - wystawa dziecięcych prac plastycznych z okazji majowego święta bibliotek,
- *Stop uzależnieniom* - wystawa plastycznych prac konkursowych zrealizowana w ramach kampanii dla dzieci czeladzkich placówek oświatowych,
- *Lapbooki do książek* - wystawa prac młodzieży,
- *Przygody bryłki węgla* - wystawa prac uczestników warsztatów kamishibai
- *Książkowe wspomnienia*
- *Portret bohatera literatury dziecięcej* - wystawa pokonkursowa w ramach III Ogólnopolskiego Konkursu Czytelniczo-Plastycznego zorganizowanego przez Szkołę Podstawową nr 3.

Kopalnia Kultury

Kopalnia Kultury jest działem Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Marii Nogajowej w Czeladzi. Głównym celem i zadaniem placówki jest rozpoznawanie i rozbudzanie

zainteresowań oraz potrzeb kulturalnych mieszkańców Czeladzi i okolicy, przygotowanie do odbioru i tworzenia wartości kulturalnej, organizacja imprez kulturalnych oraz działań edukacyjnych dla dzieci i dorosłych. Kopalnia pełni w mieście funkcję domu kultury, stąd szeroki wachlarz działań podejmowanych od początku jej istnienia.

W Kopalni Kultury odbywają się różnego rodzaju zajęcia i wydarzenia mające na celu promocję czytelnictwa i kultury wśród młodych mieszkańców Czeladzi. W 2023 roku zorganizowano m.in. specjalne seanse filmowe, dedykowane szkołom i przedszkolom (m.in. z okazji Dnia Kobiet, Dnia Chłopaka, Dnia Dziecka, Mikołaja).

Inne wydarzenia kulturalne dla dzieci, które odbyły się w Kopalni Kultury to m.in.:

- bezpłatne seanse filmowe dla dzieci w ramach akcji *Ferie z kinem w Kopalni Kultury; Filmowe lato w Kopalni Kultury*,
- *Poranki w Kopalni Kultury*, czyli spektakle teatralne dla najmłodszych (odbywające się raz w miesiącu),
- spektakle teatralne dla szkół,
- *Usłyszcie NAS* - spektakl dla młodzieży
- teatryki profilaktyczne promujące np. zdrowy styl życia lub poruszające problemy typowe dla danej grupy wiekowej: *Kopciuszek; Przygody Pchły Krętaczki*.

Prowadzono też działania edukacyjne w formie zajęć cyklicznych:

- zajęcia umuzykalniające dla dzieci od 3 do 9 lat - zajęcia odbywały się do końca czerwca roku sprawozdawczego
- warsztaty teatralne dla dzieci i młodzieży od 8 do 15 lat,
- warsztaty wokalne dla młodzieży od 12 do 16 lat;
- warsztaty cukiernicze dla dzieci

Na zakończenie warsztatów zorganizowano uroczyste spotkanie, w czasie którego każda grupa zaprezentowała się na scenie. W spotkaniu uczestniczyli zaproszeni goście - rodzina, znajomi i przyjaciele.

W 2023 roku odbyła się szósta edycja Przeglądu Czeladzkie Talenty organizowanego przez Kopalnię Kultury. Wydarzenie odbyło się pod Honorowym Patronatem Burmistrza Miasta Czeladź Zbigniewa Szaleńca, a laureaci tradycyjnie zaprezentowali się podczas Dni Czeladzi. Wernisaż prac plastycznych laureatów Czeladzkich Talentów odbył się w Centrum Usług Społecznych i Aktywności Lokalnej.

W roku sprawozdawczym Kopalnia Kultury pozyskała dofinansowanie na działalność kulturalno-edukacyjną z: Urzędu Miasta Czeladź w ramach funduszy z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2023 r. Dzięki pozyskanej dotacji w czasie wakacji w ramach akcji *Lato w mieście* zaproponowano następujące działania przeznaczone dla najmłodszych, młodzieży oraz rodzin:

- warsztaty robotyki *Kosmiczna misja*,
- teatrzyk profilaktyczny - *Kopciuszek*,
- warsztaty ceramiki - lepienie i szklwienie,
- warsztaty florystyczne - tworzenie kompozycji kwiatowych,
- warsztaty florystyczne - tworzenie biżuterii kwiatowej,
- teatrzyk profilaktyczny - *Przygody Pchły Krętaczki*,
- bezpłatne kino dla dzieci.

Łącznie w Akcji Lato udział wzięło 1.235 osób.

Dzięki dotacji Urzędu Miasta Czeladź w ramach funduszy z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2023 r. - organizacja czasu wolnego zorganizowano zajęcia wokalne dla młodzieży 12-16 lat. Podsumowaniem zajęć był występ młodzieży w czasie koncertu charytatywnego.

5.2.2. Spotkania autorskie - nazwiska zaproszonych gości - w podziale na stacjonarne i online.

W roku sprawozdawczym zorganizowano tylko jedno spotkanie autorskie dla młodzieży (niestety przyczynił się do tego brak środków finansowych na organizację spotkań). Z okazji Tygodnia Bibliotek na Filię nr 2 zaproszona została Agnieszka Żarecka oraz młodzież z dwóch klas szóstych Szkoły Podstawowej nr 7 w Czeladzi. Spotkanie nosiło tytuł *Supermoce Nastolatków* i połączone było z promocją serii książek dla młodzieży. Była to druga wizyta autorki w naszej bibliotece, w trakcie której wskazała, jak dobrze zarządzać czasem. Resztę cennych rad przedstawiła poprzez przygody swoich bohaterów w następujących publikacjach: *Zorganizowana Zola*, *Punktualny Paweł* i *Efektywna Ewka*.

5.2.3. Akcje czytelnicze i święta książki, w których Biblioteka brała udział - w podziale na stacjonarne i online.

Wszystkie filie czeladzkiej księżnicy po raz kolejny wzięły udział w projekcie „*Mała książka - wielki człowiek*”, którego inicjatorem jest Instytut Książki - to już 6 edycja. Akcja skierowana jest do dzieci przedszkolnych 3-6 lat. Każdy młody czytelnik, który przychodził do biblioteki, otrzymywał w prezencie Wyprawkę Czytelniczą: książkę oraz Kartę Małego Czytelnika, na którą zbiera naklejki. Rodzic przedszkolaka otrzymywał poradnik *Książką połączeni, czyli Mały Czytelnik w bibliotece* przypominający o korzyściach wynikających z czytania dzieciom oraz podpowiadający, skąd czerpać nowe inspiracje czytelnicze. Kampania społeczna „*Mała książka - wielki człowiek*” została dofinansowana przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa.

Od wielu lat w ramach akcji Cała Polska Czyta Dzieciom bibliotekarze MBP w Czeladzi odwiedzają czeladzkie przedszkola i szkoły oraz czytają wartościowe teksty literackie dla dzieci, a potem rozmawiają na ich temat. Głośne czytanie to jedna z najbardziej popularnych form promocji czytelnictwa wśród młodych czytelników.

Oddział dla Dzieci i Młodzieży wziął udział w wyzwaniu Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 *Książkowy niekalendarz*. Co miesiąc zachęcał młodych czytelników do podjęcia nowego wyzwania czytelniczego - na stronach naszej biblioteki i facebooku publikowane były karty z „Książkowego niekalendarza”. O zadaniu do wykonania w danym miesiącu uczestnicy dowiadywali się już w bibliotece. Osoby, które wzięły udział w wyzwaniu, otrzymały od bibliotekarza kartę czytelniczą do odnotowywania swych osiągnięć.

Z okazji Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich Filia nr 2 zorganizowała specjalną akcję. Celem wydarzenia było pokazanie najmłodszym, jak wygląda praca w bibliotece. Przedszkolaki zostały zaproszone i oprowadzone po placówce, zapoznając się jednocześnie z księgozbiorem przeznaczonym dla dzieci.

Z okazji Ogólnopolskiego Tygodnia Bibliotek w Bibliotece Głównej odbyły się lekcje biblioteczne oraz akcja *Znani i lubiani za ladą*. W jej trakcie znani Czeladzianie wcielili się w rolę bibliotekarza i polecali czytelnikom lektury. Do młodych czytelników skierowana była akcja *I ty możesz zostać bibliotekarzem*. Młodzi czytelnicy wypożyczali i polecali książki oraz poznawali tajniki pracy bibliotekarza. Natomiast Filia nr 2 zorganizowała spotkanie *I ty możesz zostać bibliotekarzem*, którego gościem specjalnym była radna Monika Pawlik. Drugiego dnia akcji młodzież z Młodzieżowego

Dyskusyjnego Klubu Książki „Cudzysłów” miała okazję szerzej zapoznać się z księgozbiorem biblioteki i tajnikami pracy bibliotekarza.

Z okazji 125. rocznicy urodzin Jana Brzechwy Filia nr 5, we współpracy z antykwariatem Latarnik, zorganizowała wystawę dla dzieci o pisarzu i przeprowadziła lekcję biblioteczną *Wiersze Jana Brzechwy*.

W październiku z okazji Nocy Bibliotek 2023 dzieci mogły wziąć udział w przygotowanych specjalnie dla nich warsztatach plastycznych, kalamburach z Disneyem, rozgrywkach planszowych oraz układaniu domina z książek.

5.3. Działania proekologiczne w bibliotekach:

5.3.1. Czy biblioteka podejmowała, do tej pory, w swoich działaniach temat ekologii i troski o środowisko?

Biblioteka w Czeladzi wielokrotnie podejmowała w swoich działaniach temat ekologii i troski o środowisko.

W 2023 r. w Oddziale dla Dzieci i Młodzieży prowadzone były zajęcia edukacyjne poruszające temat ekologii i ochrony środowiska. Uczniowie klas I-III wzięli udział w warsztatach *Chora Planetka*, podczas których dowiedzieli się, co należy robić, aby pomóc Ziemi. Przeprowadzono również zajęcia o bocianie białym, języku oraz pszczołach. Dzieci chętnie i z uwagą wysłuchały informacji oraz ciekawostek związanych z życiem poszczególnych zwierząt, bawiły się przy piosenkach oraz tworzyły pszczołki, języki i bociany.

W Filii nr 5 podczas lekcji biblioteczej *W krainie ptaków* poruszono temat gatunków zagrożonych wyginięciem oraz właściwego doboru pokarmu podczas dokarmiania zwierząt. W ramach akcji *Lato w mieście* odbył się cykl spotkań *Przez lądy i morza*, podczas których poruszono m.in. zagadnienie zanieczyszczeń raf koralowych.

5.3.2. Czy Państwa zdaniem biblioteka mogłaby prowadzić cykliczne zajęcia o klimacie i ekologii?

Wszystkie agendy biblioteki mogą prowadzić cykliczne zajęcia o klimacie i ekologii w ramach współpracy z Głównym Specjalistą - Ekodoradcą działającym przy Urzędzie Miejskim w Czeladzi. Osoba ta we współpracy z jednostkami miejskimi prowadzi systematyczną edukację ekologiczną adresowaną do wszystkich grup wiekowych.

5.3.3. Jakie formy zajęć byłyby najskuteczniejszym sposobem promocji tematyki klimatycznej wśród mieszkańców?

Biblioteka współpracuje z grupą Czeladzkie Eko, reklamując w mediach społecznościowych prowadzone akcje ekologiczne. Wśród nich można wymienić: zielone wymieniałniki roślin, zbieranie plastikowych nakrętek oraz Czeladzkie Garażówki.

5.4. Edukacja medialna w bibliotekach

5.4.1. Czy biblioteka prowadzi zajęcia dotyczące rozwijania umiejętności korzystania z mediów (prasa, radio, telewizja, internet)?

Czeladzka księżnica od wielu lat organizuje zajęcia z zakresu rozwijania umiejętności obsługi komputera i internetu.

5.4.2. Jeśli tak, to jakie są to działania i do jakiej grupy użytkowników zostały skierowane?

Szkolenia te odbywają się pod nazwą *Komputer bez barier* i są adresowane przede wszystkim do słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku. W 2023 roku zorganizowaliśmy 18 takich spotkań, z których skorzystało 84 seniorów.

5.4.3. Czy aktywności proponowane w ramach edukacji medialnej znajdują się w programie (planach) działań biblioteki?

W planach działań biblioteki nie uwzględniono aktywności w ramach edukacji medialnej.

5.5. Działalność wydawnicza Biblioteki (jeśli jest prowadzona - proszę podać tytuły wydanych książek).

Biblioteka nie prowadzi działalności wydawniczej.

5.6. Działalność informacyjna Biblioteki.

W 2023 r. w czytelniach udzielono 6.984 informacje, czyli o 2.217 więcej niż w roku poprzednim. Stałą grupę użytkowników czytelni stanowią osoby korzystające z prasy codziennej, tygodniowej i miesięcznej (czytające na miejscu lub wypożyczające prasę do domu). Po informacje z internetu przychodziły osoby w różnym wieku. Użytkownicy

oczekiwali pomocy w wyszukiwaniu materiałów, drukowaniu, skanowaniu lub wysłaniu e-maili. Działalność informacyjna placówek polegała głównie na wyszukiwaniu i sprawdzaniu książek z katalogów własnych oraz bibliotek miast ościennych.

W kwietniu 2021 roku czeladzka księżnica przystąpiła do nowej usługi dostępu do Cyfrowej Wypożyczalni Publikacji Naukowych (CWPN) Academica, utworzonej przez Bibliotekę Narodową. Academica udostępnia zasoby cyfrowe Biblioteki Narodowej, w tym współczesne książki i czasopisma naukowe ze wszystkich dziedzin wiedzy. Umożliwia bezpłatny dostęp do ponad 3,7 miliona publikacji, zarówno z zasobów z domeny publicznej, które są udostępniane na wolnych licencjach lub w oparciu o licencje udzielone BN, jak i ze zbiorów objętych ochroną prawa autorskiego. Korzystać z tej usługi mogą zarówno osoby poszukujące publikacji naukowych i popularnonaukowych z różnych dziedzin wiedzy, jak również wielbiciele beletrystyki. Terminal do korzystania z zasobów tej Cyfrowej Wypożyczalni znajduje się w Czytelni Naukowej.

Agenda posiada również dostęp do zasobów serwisu InforLex, który stanowi kompleksową, aktualną bazę wiedzy księgowej, podatkowej i prawnej. Serwis oferuje dostęp do aktualnych dokumentów prawno-ekonomicznych, ujednoliconych aktów prawnych polskich i unijnych, orzecznictwa i interpretacji urzędowych oraz do pełnotekstowej bazy czasopism wydawanych przez Grupę Infor.

5.6.1. Czy biblioteka tworzy: bibliografie, bazy danych, katalogi, informatory, serwisy informacyjne, czasopisma, w tym elektroniczne

Biblioteka w Czeladzi tworzy katalog księgozbioru w systemie bibliotecznym SOWA. Katalog OPAC jest publicznie dostępny na stronie internetowej biblioteki i umożliwia (za pomocą wyszukiwania prostego lub zaawansowanego) dotarcie do poszukiwanych dokumentów.

Przez katalog księgozbioru czytelnicy mogą się zalogować na swoje konto czytelnika i m.in. samodzielnie aktualizować swoje dane osobowe, sprawdzić listę aktualnie wypożyczonych pozycji i samodzielnie je prolongować, zarezerwować lub zamówić poszukiwane materiały biblioteczne, sprawdzić historię wypożyczeń.

Od 2009 roku MBP w Czeladzi współtworzy Śląską Bibliotekę Cyfrową. Do chwili obecnej zdigitalizowano 255 publikacji, w tym w roku sprawozdawczym - jedną. Ponadto w 2023 roku prowadzono prace polegające na ponownym skanowaniu publikacji zdigitalizowanych w formacie DjVu i udostępnianiu ich w formacie PDF z warstwą tekstową.

5.6.2. **Inne formy udostępniania informacji regionalnej**

W Czytelni Naukowej gromadzone są publikacje oraz różnego rodzaju materiały, które swoim zasięgiem oraz tematyką związane są z lokalnym życiem i kulturą Czeladzi. Na stronie internetowej Biblioteki znajduje się zakładka, w której zamieszczono *Bibliografię Czeladzi za lata 1937-2008*. Celem niniejszej pracy było zebranie i uporządkowanie bibliografii dotyczącej „naszej małej ojczyzny”. W spisie bibliograficznym wykorzystano materiały należące do zbiorów Czytelni Naukowej. Bibliografia powstała na podstawie danych zawartych w katalogach i kartotekach bibliotecznych czeladzkiej księżnicy i nie jest opracowaniem zamkniętym. W dalszym ciągu są prowadzone prace nad uzupełnieniem bibliografii o materiały, które ukazały się po 2008 roku. Na podstawie tej bibliografii, katalogu bibliotecznego oraz własnej wiedzy i doświadczeń pracownicy Czytelni udzielają informacji regionalnej.

5.7. **Promocja działalności biblioteki. Biblioteka w Internecie**

5.7.1. **Jakimi kanałami biblioteka komunikuje się aktywnie z mieszkańcami (bieżące informacje o ofercie, nowościach, zaproszenia, relacje itp.)? Czy wykorzystywane są: strona www, media społecznościowe, blog, prasa, plakaty w przestrzeni publicznej, inne? Które sposoby najlepiej się sprawdzają? Czy są w planach zmiany, takie jak: lepsza strona www, nowe kanały informacyjne, wprowadzenie newslettera itp.?**

Biblioteka prowadzi stronę internetową mbp.czeladz.pl oraz profile na Facebooku i Instagramie, gdzie na bieżąco zamieszczane są informacje dotyczące działalności całej Biblioteki. Mieszkańcy są też informowani o wydarzeniach za pomocą plakatów w przestrzeni publicznej, kalendarików oraz ulotek dostępnych w każdej agendzie. Informacje o planowanych wydarzeniach można znaleźć także w miesięczniku „Echo Czeladzi” i plakatach „Czeladzki Imprezownik” wydawanych przez Urząd Miasta Czeladź.

Czeladzki Wydział Edukacji i Polityki Społecznej Urzędu Miasta prowadzi infolinię SMS-ową, przez którą mieszkańcy miasta są informowani o zbliżających się wydarzeniach kulturalnych, także tych organizowanych przez bibliotekę.

5.7.2. Czy biblioteka rejestruje odwiedziny swoich stron www, fanpage'ów itp. i dba o wzrost ich odwiedzalności oraz o docieranie do nowych odbiorców? Jeśli tak, to jakimi metodami (np. poprawa jakości treści i czytelności strony; podlinkowanie w innym serwisach w Sieci; pozycjonowanie; inne)? Czy biblioteka zauważyła wzrost odwiedzin powiązany z tymi działaniami?

Biblioteka rejestruje liczbę odwiedzin strony internetowej i profili w mediach społecznościowych. Staramy się, aby jakością i aktualnością publikowanych postów zwiększyć liczbę odbiorców. Posty dotyczące imprez bibliotecznych są udostępniane w grupach tematycznych i skupiających mieszkańców naszego miasta oraz najbliższej okolicy, profilu Facebook i stronie internetowej Miasta Czeladź.

Trudno jednoznacznie określić, które z wymienionych działań są najskuteczniejsze. W roku sprawozdawczym - w porównaniu z rokiem 2022 - zwiększyła się liczba odwiedzin nie tylko strony internetowej, lecz również profilu Facebook. Biblioteka ma możliwość rejestracji liczby odwiedzin strony WWW i profili w mediach społecznościowych.

6. Uchodźcy w bibliotekach

6.1. Czy Ukraińcy korzystali z Państwa bibliotek w 2023 r. (grupa wiekowa)?

W 2023 roku Biblioteka Główna oraz jej filie odnotowały niewiele zapisów obywateli Ukrainy. Wśród korzystających z naszej Biblioteki znalazły się dzieci w wieku szkolnym (8-12 lat) oraz osoby dorosłe (30 - 60 lat). Wypożyczają oni głównie lektury szkolne oraz literaturę w języku polskim.

6.2. Czy nadal istnieje potrzeba prowadzenia działań dla uchodźców z Ukrainy (lekcje polskiego, zajęcia integracyjne, zbiórki rzeczy)?

W roku 2023 nie organizowano działań adresowanych wyłącznie do obywateli Ukrainy, ponieważ przedsięwzięcia realizowane w 2022 roku okazały się wystarczające. Wówczas z inicjatywy Filii nr 2 został zorganizowany kurs językowy dla obywateli Ukrainy pod hasłem: Biblioteka Przyjazna Ukrainie - *Porozmawiajmy po polsku*. W chwili obecnej uchodźcy z Ukrainy korzystają z biblioteki sporadycznie. Filia nr 2 oferuje ogólnodostępne zajęcia, z których mogą korzystać dzieci pochodzenia ukraińskiego (*Od Juniora do Seniora, Wakacje z planszówką*).

6.3. Jakie działania się sprawdziły w obsłudze użytkowników z Ukrainy? Co cieszyło się zainteresowaniem a co było niepotrzebne?

W obsłudze użytkowników z Ukrainy sprawdziły się działania prowadzone w roku poprzednim, które pozwoliły na lepszą komunikację. Zainteresowaniem cieszyły się książki umożliwiające naukę czytania w języku polskim przeznaczone dla dzieci, powieści obyczajowe wydane w języku polskim i popularnonaukowe dotyczące historii Polski. W bibliotekach zapewniony jest dostęp do portalu Wolne Lektury za pośrednictwem komputera, możliwość skorzystania z Internetu.

6.4. Czy są prowadzone jakiegokolwiek działania dla innych grup uchodźców (Białoruś, Bliski Wschód, kraje Afryki itp.).

Biblioteka nie prowadzi zajęć dla uchodźców.

6.5. Czy uchodźcy znaleźli zatrudnienie w Państwa bibliotece (narodowość, liczba osób, jakie stanowiska)

W bibliotece nie pracują uchodźcy.

7. Badania nieużytkowników biblioteki (osób niekorzystających z usług biblioteki)

7.1. Czy biblioteka prowadziła badania potrzeb nieużytkowników w 2023 roku lub latach poprzednich?

Czeladzka księżnica nie prowadziła badań nieużytkowników.

7.2. Jeśli biblioteka badała potrzeby nieużytkowników to jakie wyciągnęła wnioski (komentarz)

Nie dotyczy

8. Obsługa osób z niepełnosprawnościami i specjalnych grup użytkowników

8.1. Stan i ocena działalności filii i punktów bibliotecznych w szpitalach, domach opieki, aresztach - nie dotyczy

8.2. Liczba czytelników i wypożyczeń:

- w filiach szpitalnych - nie dotyczy
- w punktach bibliotecznych usytuowanych w szpitalach - nie dotyczy

- w domach opieki społecznej - nie dotyczy
- w aresztach - nie dotyczy

8.3. Zbiory dla czytelników z niepełnosprawnościami:

- liczba tytułów tzw. książek mówionych - 46 (stan na 31.12.2023 r.), 163 (w ciągu całego 2023 roku)
- liczba książek z dużą czcionką - 188
- liczba tytułów audiobooków - 1594.

W 2023 roku przybyło 161 egz. audiobooków oraz 12 wol. książek serii Duże Litery (książki są wydane w większym formacie i z większą czcionką).

Wypożyczalnia dla Dorosłych prowadzi od 1998 roku dział z książką mówioną. W 2023 roku praca z czytelnikiem niewidomym i słabowidzącym była kontynuowana. Zgodnie z założeniami zawartymi w planie pracy w ciągu ubiegłego roku kontynuowano również współpracę z Działem Zbiorów dla Niewidomych Głównej Biblioteki Pracy i Zabezpieczenia Społecznego w Warszawie.

Dane liczbowe charakteryzujące czytelnictwo w dziale książki mówionej (stan na dzień 31.12.2023 r.):

Opis	Liczba
Liczba zbiorów książki mówionej	16 tytułów (622 kasety)
Liczba zarejestrowanych czytelników	1
Liczba odwiedzin:	4
Liczba wypożyczeń	24 (308 kaset)

31 grudnia 2023 r. w dziale z książką mówioną znajdowało się 46 tytułów (622 kasety). Zgodnie z zapotrzebowaniem zgłaszanym przez czytelników były to książki: sensacyjne, kryminały, obyczajowe, biograficzne, historyczne i romanse. Liczba tytułów książki mówionej udostępnionych czytelnikom w całym 2023 roku była większa i wynosiła 163 pozycje (2 185 kaset), gdyż dwa razy w ciągu roku wyczytane (wysłuchane) tytuły zostały wymienione na nowe w ramach współpracy z Działem Zbiorów dla Niewidomych w Warszawie.

W 2023 roku liczba czytelników zainteresowanych książką mówioną w porównaniu z rokiem ubiegłym nie zmieniła się. Do połowy roku z książki mówionej korzystała tylko jedna osoba, która zaprzestała wypożyczania kaset magnetofonowych ze względu na podeszły wiek i zły stan zdrowia. Z powodu braku zainteresowania użytkowników książką mówioną na kasetach magnetofonowych z końcem roku dział ten został zlikwidowany, a wszystkie książki zostały zwrócone do Głównej Biblioteki Pracy i Zabezpieczenia Społecznego w Warszawie (Dział dla Niewidomych).

W ostatnich latach brak zainteresowania książką mówioną spowodowany był systematycznym zmniejszaniem się liczby czytelników, jak również coraz większym zainteresowaniem czytelników audiobookami, które są bardziej poręczne i lżejsze do przenoszenia niż ciężkie, zajmujące dużo miejsca i łatwo psujące się kasety magnetofonowe. Użytkownikami książki mówionej były od wielu lat te same osoby, w większości starsze, schorowane, nie wychodzące z domu, zaopatrywane w lekturę przez członków rodziny. Z rozmów z tymi osobami wynikało, że są przyzwyczajone do tej formy książek, a lektura stanowi ich jedyną rozrywkę i formę spędzania czasu. Liczba czytelników książki mówionej zmniejszała się rokrocznie z powodu zgonów czytelników lub pogorszenia się ich stanu zdrowia. Innym powodem zaprzestania korzystania z książki mówionej sygnalizowanym przez czytelników była awaria sprzętu odtwarzającego, a ceny nowego stanowiły dla nich barierę finansową. Można wnioskować, że sytuacja naszego działu z książką mówioną nie jest odosobniona, gdyż Dział Zbiorów dla Niewidomych w Warszawie nie inwestuje już w nowe nagrania książek na kasetach magnetofonowych. Ostatnie, najnowsze książki pochodzą z 2011 roku.

8.4. Czy Biblioteka wzbogaciła się w 2023 roku o stanowiska komputerowe lub inne sprzęty przeznaczone i ułatwiające korzystanie z instytucji osobom z dysfunkcją wzroku. Jeżeli tak, to jakie?

W roku 2023 Filia nr 5 czeladzkiej księżnicy wzbogaciła się o komputer z kontrastową klawiaturą, powiększoną mysz „Mouse Track” oraz program konwertujący Ivona. Dodatkowo osoby z dysfunkcją wzroku mogą korzystać z podświetlanej lupy i urządzenia Czytak do odtwarzania audiobooków.

8.5. Formy pracy i działania Biblioteki na rzecz osób chorych, z niepełnosprawnościami, seniorów i innych osób z grup zagrożonych wykluczeniem; współpraca Biblioteki z instytucjami i stowarzyszeniami zajmującymi się działalnością na rzecz tych grup; w jaki sposób Biblioteka promuje swoje usługi wśród osób z niepełnosprawnościami.

Czeladzka Biblioteka, Kopalnia Kultury oraz czeladzki Uniwersytet Trzeciego Wieku od wielu lat podejmują różnego rodzaju działania i formy pracy na rzecz osób chorych, z niepełnosprawnościami, seniorów i innych osób z grup zagrożonych wykluczeniem. Chcemy włączyć te osoby w życie społeczne i kulturalne naszego miasta. Współpracujemy z różnymi grupami wiekowymi, od najmłodszych poprzez młodzież, osoby dojrzałe, aż po seniorów.

Prawie wszystkie placówki czeladzkiej biblioteki są przystosowane architektonicznie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W 2022 roku w Bibliotece Głównej przeprowadzono remont, w wyniku którego zamontowano windę od poziomu -1, gdzie często odbywają się wydarzenia i spotkania biblioteczne oraz zajęcia dla słuchaczy UTW, do poziomu +1, gdzie znajduje się Wypożyczalnia dla Dorosłych.

Przy ladzie bibliotecznej w Czytelni Naukowej została zainstalowana pętla indukcyjna dedykowana osobom niedosłyszącym, posługującym się aparatami słuchowymi. Wycisza wszelkiego rodzaju zakłócenia, szумы oraz zniekształcenia akustyczne i jest w stanie przekazać informację „wprost do ucha” osoby niedosłyszącej.

W czerwcu 2023 roku otwarto nową siedzibę Filii nr 5 dostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Do placówki prowadzi podjazd i szerokie drzwi wejściowe. Odstępy między regałami są dostosowane do szerokości wózka inwalidzkiego, podobnie jak przejścia między pomieszczeniami, w tym drzwi toalety przeznaczonej dla osób niepełnosprawnych.

W roku sprawozdawczym współpracowaliśmy z nauczycielami i dziećmi z przedszkola i szkoły podstawowej znajdującymi się na terenie Zespołu Szkół Specjalnych w Czeladzi, w którym przebywają dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym. Przedszkolaki i uczniowie klas początkowych zapraszani byli na zajęcia literacko-plastyczne oraz edukacyjne do Biblioteki Głównej 8 i Filii 5, podczas których słuchali fragmentów terapeutycznych opowiadań, wykonywali różne prace plastyczne (ćwicząc sprawność manualną) i zadania oraz bawili się. Niektóre z tematów zajęć to: *Wiosna, ach to Ty, Po co nam zasady, Kundelek-najwierniejszy przyjaciel człowieka, Dzień Życzliwości i Pozdrowień, W krainie ptaków, Dzień Postaci z Bajek*.

Młodzież z Zespołu Szkół Specjalnych uczestniczyła w zajęciach biblioterapeutycznych: *Mój przyjaciel*. Celem zajęć było uświadomienie młodym ludziom potrzeby i znaczenia przyjaźni w życiu człowieka oraz kształtowanie umiejętności odnajdywania i nazywania cech prawdziwej przyjaźni.

Dla podopiecznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sosnowcu i podopiecznych CUSiAL w Czeladzi, Filia nr 5 zorganizowała zwiedzanie budynku. Dzieci

korzystające z Placówki Wsparcia Dziennego Planeta Saturn miały okazję zwiedzić postindustrialne przestrzenie placówki i skorzystać z dostępnych tam sprzętów (gogli VR, interaktywnej maty, komputerów gamingowych).

Filia nr 2 organizowała cykliczne spotkania Dwójkowego Klubu Planszowego - *Od Juniora do Seniora* skierowane do dzieci i ich starszych opiekunów, często dziadków. W trakcie rozgrywek seniorzy nawiązywali relacje międzypokoleniowe z młodymi, którzy stawali się ich przewodnikami starszych po świecie współczesnych gier i oswajali ich z nowymi technologiami.

Czytelnię często odwiedzają osoby starsze, które oczekują pomocy w wyszukiwaniu materiałów w internecie, drukowaniu i skanowaniu dokumentów lub wysyłaniu e-maili. Istnieje także znaczna grupa osób (zwłaszcza uboższych), dla których bezpłatny dostęp do sieci internetowej jest ważny i potrzebny do przeszukiwania baz danych w celach informacyjnych, szukania ofert pracy. Czyelnicy korzystają również ze skanowania i drukowania potrzebnych materiałów. Chętnie korzystają też z portali społecznościowych, dzięki temu nie czują się wykluczeni ze społeczeństwa informacyjnego.

Czeladzka ksiąźnica prowadzi następujące działania na rzecz seniorów, osób chorych i z niepełnosprawnościami:

- prowadzenie działu z książką mówioną we współpracy z Działem Zbiorów dla Niewidomych Głównej Biblioteki Pracy i Zabezpieczenia Społecznego w Warszawie,
- systematyczne powiększanie liczby książek z dużą czcionką,
- wykorzystanie elementów biblioterapii w czasie obsługi za ladą osób starszych (wysłuchanie indywidualnych historii, dobranie odpowiedniej literatury),
- cykl szkoleń dla seniorów z podstaw obsługi komputera i korzystania z Internetu *Komputer bez barier wiekowych*; ta forma pracy ma na celu przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu osób 50+ (18 spotkań, 84 osoby),
- usługa *Książka na telefon*, czyli dostarczanie książek osobom, które z różnych względów nie mogą same przyjść do biblioteki,
- prowadzenie lekcji bibliotecznych oraz zajęć literacko-plastycznych i edukacyjnych,
- pomoc przy korzystaniu z internetu, skanowaniu i drukowaniu potrzebnych materiałów,
- organizowanie warsztatów rękodzieła *Modny senior*; warsztaty te miały na celu integrację starszych osób, zapobieganie wykluczeniu społecznemu i ćwiczenia manualne,
- w ramach *Srebrnych Klubów Naukowych*, przeznaczonych dla seniorów, odbyły się zajęcia: *Kultura u podstaw czyli rękodzieło przy wspólnym stole*; pracownik

Międzypokoleniowej Akademii Nauki uczył robienia bombek metodą karczochową,

- warsztaty plastyczne *Czeladzkie plenery* i wystawa malarstwa olejnego - *Czeladzkie pejzaże*, zorganizowane we współpracy z Ośrodkiem Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami „Familia”,
- spotkania z grami planszowymi dla seniorów - *Retroplanszówki*,
- cykl spotkań Dwójkowego Klubu Planszowego - *Od Juniora do Seniora*
- cykliczne zajęcia wokalne dla seniorów
- *At(e) art (e)M* - teatr Seniora UTW,
- organizacja *Festiwalu Złote Piaski Środowiskowego Domu Samopomocy Ostoja*,
- *Czeladzki Płąsik 60+* - spotkania taneczne dla seniorów
- organizowanie różnego rodzaju koncertów, na które zapraszani są także seniorzy i osoby niepełnosprawne, m.in.: *Abba Imitation*, *Hrabina Pączek*, *Pieśni żydowskie*, *XXIV Festiwal Ave Maria*, *Ballady na dwa serca* w Kopalni Kultury,
- spektakle teatralne: *Babski przekręt*, *Miłość nie z tej ziemi*, *Beniowski*, *Wiosna i my na wesole* - widownia Kopalni Kultury przystosowana jest do obsługi osób z niepełnosprawnościami,
- występ kabaretu Pałacu Kultury Seniora *Drugie Dno*,
- w Kopalni Kultury odbywają się wykłady oraz zajęcia dla słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku: joga, taniec liniowy, tai-chi, warsztaty wokalne, warsztaty florystyczne i rękodzielnicze
- spotkania z lekarzami różnych specjalności w ramach cyklu *Czeladzkie Spotkania Medyczne*.

Miejska Biblioteka Publiczna im. Marii Nogajowej jest od 2011 r. organizatorem i koordynatorem projektu edukacyjnego Uniwersytet Trzeciego Wieku w Czeladzi. Misją UTW jest przede wszystkim edukacja, możliwość rozwoju zainteresowań, inspiracja do podejmowania nowych wyzwań, aktywizacja społeczna oraz propagowanie zdrowego trybu życia wśród czeladzkich Seniorów. Oferta skierowana jest do osób w kategorii wiekowej 50+. W roku sprawozdawczym (rok akademicki 2023/2024) liczba zapisanych słuchaczy to 354 osób.

W roku 2023 słuchacze UTW w Czeladzi mieli możliwość wzięcia udziału w 25 wykładach/spotkaniach/wydarzeniach w formie stacjonarnej, przygotowanych przez naszego partnera Akademię WSB w Dąbrowie Górniczej, Koordynatora UTW Czeladź oraz partnerów współpracujących z UTW Czeladź. Tematyka obejmowała różne dziedziny nauki

m.in.: psychologię, socjologię, turystykę, historię, geografę, muzykę, sztukę, taniec, ekologię czy kulinaria. Wykłady odbywały się stacjonarnie w Kopalni Kultury w Czeladzi.

Dodatkowo dla Seniorów UTW Czeladź, celem rozwijania zainteresowań sportowych, został zorganizowany wyjazd na XV Międzynarodową Olimpiadę Sportową Uniwersytetów Trzeciego Wieku *Trzeci Wiek na Start* 16.09.2023 (1 wyjazd; liczba uczestników: 9). Olimpiada odbyła się na terenie zalewu „Mitręga” w Łazach. Słuchaczka naszego UTW zajęła I miejsce w pchnięciu kulą w swojej kategorii wiekowej. Zajęcia i wyjazdy proponowane słuchaczom UTW w Czeladzi mają charakter sportowo-rekreacyjny, pomagają w utrzymaniu dobrej kondycji zarówno psychicznej, jak i fizycznej oraz wspierają podejmowanie zdrowych i aktywnych nawyków.

Słuchacze UTW, seniorzy, osoby chore i z niepełnosprawnościami są systematycznie informowani o skierowanej do nich ofercie. Wszelkie inicjatywy i propozycje na bieżąco przekazywane są:

- na stronie internetowej Miejskiej Biblioteki Publicznej
- na profilu UTW na Facebooku,
- w Echu Czeladzi (zakładka *dla Seniora*): regularnie na początku każdego miesiąca przekazywane są informacje o planach wydarzeń dla słuchaczy UTW Czeladź,
- w Czeladzkim Imprezowniku, publikowanym na stronie Miasta Czeladź, profilu na Facebooku i plakatach wywieszanych na terenie Czeladzi przez Wydział Promocji i Współpracy z Zagranicą Urzędu Miasta,
- informacja SMS UTW Czeladź: działania UTW Czeladź - harmonogram wykładów i innych dużych imprez, zmiany w organizacji zajęć, ważne informacje dla Słuchaczy UTW, oferta projektowa i inne,
- informacja SMS dla Seniora UM Czeladź, harmonogram wykładów i innych dużych imprez są wysyłane przez centrum SMS, za pośrednictwem pracownika Wydziału Edukacji i Polityki Społecznej Urzędu Miasta Czeladź,
- informacje dotyczące działań w formie e-mail, ogłoszenia papierowe wieszane na tablicy ogłoszeń w Miejskiej Bibliotece Publicznej (Centrala oraz filie), Kamienicy Konarzewskich oraz Kopalni Kultury, ulotki wręczane słuchaczom na wykładach, informacja telefoniczna o wszelkich nagłych zmianach w planie zajęć lub rozpoczęciu się nowych.

9. Stan organizacyjny i działalność Biblioteki stopnia powiatowego (opisują tylko biblioteki wypełniające zadania na rzecz bibliotek w powiecie)

Nie dotyczy

10. Sprawy kadrowe i sytuacja zawodowa bibliotekarzy

10.1. Ogólna ocena stanu zatrudnienia, wynagrodzenia, przygotowania zawodowego pracowników.

Na dzień 31 grudnia 2023 r. MPB w Czeladzi zatrudniała 34 osoby (było to 32,5 etatu przeliczeniowego). Dane według złożonego sprawozdania statystycznego.

Grupa pracowników	Liczba osób
Pracownicy merytoryczni	18
Pracownicy administracyjni (w tym Pracownicy Kopalni Kultury- 4 osoby)	12
Pracownicy obsługi (w tym pracownicy Kopalni Kultury- 1 osoba)	4
Razem liczba zatrudnionych osób	34

Kadra bibliotekarska jest stała, dobrze przygotowana do wykonywania swojego zawodu:

- 12 osób posiada wykształcenie wyższe bibliotekarskie
- wyższe zawodowe (licencjat): bibliotekarskie 1 osoba; licencjat 1 osoba
- 3 osoby posiadają wykształcenie wyższe
- 1 osoba posiada wykształcenie na poziomie studium bibliotekarskiego

W roku sprawozdawczym, odbyły się praktyki zawodowe:

- Zespół Szkół Ogólnokształcących i Technicznych w Czeladzi - 7 osób,
- Górnośląska Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości im. K. Goduli w Chorzowie - 1 osoba,
- w ramach współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Będzinie staż odbywała 1 osoba bezrobotna.

Biblioteka nie współpracowała z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej ani w ramach wolontariatu.

10.2. Średnia płaca brutto w przeliczeniu na etat z uwzględnieniem wszystkich składników: tzn. płaca zasadnicza, dodatki: funkcyjny, stażowy, inne, premie (bez nagród)

- pracowników merytorycznych – 4.634,84 zł
- pracowników administracyjnych – 5.801,04 zł
- pracowników obsługi – 3.699,92 zł

10.3. Instruktorzy (miejscy, powiatowi) - liczba instruktorów, liczba etatów instruktorskich, zakres obowiązków, dodatek funkcyjny TAK/NIE.

Nie dotyczy

11. Finansowanie

11.1. Wielkość budżetu Biblioteki w 2023 r., ogółem 3.299.666,48 zł

11.2. Koszty utrzymania, ogółem 471.355,95 zł (wzięto pod uwagę jedynie: opał, gaz, energię elektryczną, energię ciepłą, wodę, czynsze, wywóz nieczystości, usługi telekomunikacyjne, internetowe, pocztowe, remonty bieżące np. malowanie, drobne naprawy, konserwacje, środki czystości, materiały biurowe).

11.3. Dochody własne, ogółem 338.897,05 zł (uwzględniono m.in. kary pobierane od czytelników, wynajem pomieszczeń, usługi kserograficzne, odpłatność za wstępy na imprezy, opłata za karty czytelnicze - legitymacje, darowizny pieniężne, opłaty za korzystanie z Internetu, usługi informacyjno-bibliograficzne, odsetki bankowe, inne dochody z działalności gospodarczej).

11.4. Darowizny rzeczowe (książki) 5.517,64 zł

11.5. Inne środki finansowe pozyskane przez Bibliotekę ogółem 22.416,76 zł, w tym:

11.5.1. Z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

- wysokość środków 13.462,00 zł
- tytuł programu, priorytetu, nazwa zadania „*Poprawa oferty bibliotek publicznych - Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych*”, dotyczący dofinansowania zadań w ramach Programu Wieloletniego „*Narodowy program Rozwoju Czytelnictwa 2.0*”

11.5.2. Z fundacji (podać nazwę) nie dotyczy

11.5.3. Z innych źródeł (podać z jakich) Urząd Miasta w Czeladzi

- wysokość środków 10.954,76 zł
- tytuł projektu: Lato w mieście, zajęcia w Kopalni Kultury

11.5.4. Budżet partycypacyjny (obywatelski): - nie dotyczy